

Gener - Febrer 2011

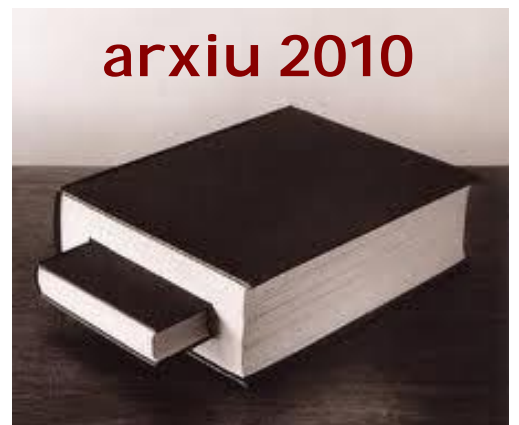
poemes

EDUCACIÓN
y TEOLOGÍA

arxiu 2010

2010

Jaume Pallardas
&

Josep M. Rierola
Francesc d'A. Gutiérrez
Víctor Filella
Enric Canet

Carta de Nadal

A tots els religiosos, laïques i laics de les comunitats escolàpies de la Província de Catalunya, de la Viceprovíncia de les Califòrnies, de la Viceprovíncia del Senegal

Benvolguts germans, Enguany Nadal ens arriba en un ambient de canvis, fins i tot potser d'esperances de canvis, sempre desitjats per millorar els estats materials de tants i tants que pateixen l'estretor, com de canvis de relacions socials i també de canvis en l'Escola Pia.

Els capítols locals, viceprovincials i provincial, les assemblees pre-capitulars, les proposicions a avaluar, les línies de futur... tot ens mobilitza i ens fa retrobar amb l'esperança.

La reestructuració, impulsada pel darrer Capítol General i capitanejada pel mateix Pare General per a revitalitzar-nos, segurament ha de ser més interna, espiritual, personal i comunitària que no pas externa i organitzativa. Ha de ser font de vida: nou naixement, Nadal, Déu-amb-nosaltres.

La cova, el bou, la mula, la palla a la menjadora, el Nen, la Mare, Josep, barrejats amb la crisi, els llums i l'austeritat, les festes tradicionals familiars i les celebracions litúrgiques, més que mai ens fan

entendre l'espiritualitat en la seva dimensió més real, sense res afegit que pugui ser fofo. No maquilem la nostra realitat perquè el Crist sí que és real, i ben real que és i enmig nostre.

No ens excusem dient: «ja ho tenim tot fet», ni «ves què hi farem», ni «ja ens diran què hem de fer», «ja estem prou reestructurats i revitalitzats». El Nou Nat de Nadal ens interpel·la a cada u personalment, en el baldat al revolt del camí, en el malalt, en l'infant; la trobada amb Jesús sempre és directa, personal, sense intermediaris.

No ens creguem que ja estem prou informats, que no ens podran dir res de nou: ens pensàvem que co-

neixiem la realitat i, amb complexes filtracions informatives, algunes força dubtoses, se'ns descobren intencions amagades, i tornem a saber que mai no ho sabrem tot del tot: on és Nadal? En un lloc amb manca de condicions, a l'estable, amb i en els pobres d'aquest món, potser també en un portal d'internet.

És per tot això que els capítols d'enguany no poden ser una rutina avorrida, enfadada i empallegosa, obstacle per a la creació i el progrés, sinó que han d'esdevenir una rutina de bona pràctica, de bon fer, del que sap fer bé el que toca fer, com a garantia de qualitat, sabent que un Capítol no salva el món, però sí que ens ajuda a caminar en la història, a avançar en la Història de la Salvació i de l'Escola Pia, a canviar per renovar i trobar esperances i a implicar-nos constantment en aquesta Esperança.

Germans, que el goig de trobar-nos Déu-enmig-nostre omplint-nos de la seva Pau ens vitalitzi, ens doni vida plena.

Que tinguem tots un bon Nadal !!!

LOS ANGELES * YAUNDE * MOIÀ * OUSSOUYE * GUANABACOA * DAKAR
* MATARÓ * ENSENADA * SOKONE * TIJUANA * BARCELONA *
ROMA * MÉXICO * ST.ADRIÀ * VIENA * PARIS * MONTBUI * SABADELL

Poemes

Digueu-me, àngels ...

Digueu-me, àngels, mireu
si tot està al seu lloc
i si tot ho he preparat bé:
¿Ha arribat el temps de fer gràcia?

Sí, Senyor, tot és a punt.

¿Heu trobat, potser,
el que Cèsar August ha decidit:
el registre a l'alcaldia de Betlem,
hostatgeria, amb la cova al costat,
els pastors vetllant els ramats,
l'estel per al Mags de l'Orient,
amb l'or, l'encens i la mirra
en l'equipatge?
¿I la noieta Maria?

*Sí, Senyor, tot és a punt.
Però també hi ha
un hort amb oliveres
que són plantades en secret!
¿No ens diràs per a què?*

¿Heu trobat, potser,
les tórtoraes per al dos de febrer,
el camí per la fugida a Egipte,
el poblet de Natzaret a Galilea,
el taller de Josep, el fuster,
el camí que duu a Jerusalem,
els Doctors de la Llei al Temple?
¿I la noieta Maria?

*Sí, Senyor, tot és a punt.
Però també hi ha
trenta monedes de plata
que són comptades en secret!
¿No ens diràs per a què?*

¿Heu trobat, potser,
el Jordà on el Baptista espera,
el desert on el diable s'amaga,

la sinagoga amb el volum d'Isaïes;
a la riba del llac,
les barques, les xarxes,
els Dotze, a punt de deixar-ho tot,
la muntanya per anunciar
la benaurança?
¿I la noieta Maria?

*Sí, Senyor, tot és a punt.
Però també hi ha
un vestit de dement
que s'està teixint en secret!
¿No ens diràs per a què?*

¿Heu trobat, potser,
sis gerres per les noces de Canà,
el pou de Jacob i el seu brocal,
l'herba verda del turó,
un noi amb cinc pans i dos peixos,
un captaire cec de naixement
i la casa de Llätzer a Betània?
¿I la noieta Maria?

*Sí, Senyor, tot és a punt.
Però també hi ha
quatre claus de ferro
que són forjats en secret!
¿No ens diràs per a què?*

¿Heu trobat, potser,
els rams, les palmes, els mantells,

una somera
fermada amb el seu pollí,
l'home de la gerra d'aigua
a la porta de la vila,
la cambra alta moblada per al sopar,
el davantal d'esclau i la palangana,
les copes i el pa de la darrera Pasqua?
¿I la noieta Maria?

*Sí, Senyor, tot és a punt.
Però també hi ha
dues biguetes de fusta
que són encreuades en secret!
¿No ens diràs per a què?*

Si heu trobat
un hort amb oliveres,
trenta monedes de plata,
un vestit de dement,
quatre claus de ferro,
dues biguetes de fusta
preparades en secret,
jo us diré per a què:

¿No feia falta que Déu sabés plorar?
¿No feia falta que Déu sabés sofrir?
¿No feia falta que Déu sabés morir?
¿No feia falta, perquè jo sóc l'amor?

Didier Rimaud / Àngel Casas

BON NADAL!

*Que les famílies del país,
per beneir-se
es valguin del Seu Nom!* (salm 71)

Dies de benedicció, de germanor,
que volen ser per a tothom
una font de calor, una abraçada d'escalf
que desterrí el fred i la indiferència
que tan sovint amaren nostra vida,
deixant en el nostre interior només
gelor, inèrcia i apatia.

Benedicció que ompli la terra del bo i millor
que l'home pot i vol donar,
dels béns i dons que Déu ens dóna,
i d'amor al pobre, al petit i al prostrat.
Benedicció sobre el qui pena
i sobre el qui cerca sense trobar,
sobre el qui desespera i el qui pensa
que mai no la rebrà.

Benedicció en nom de l'Infant
que apareix joiós cada any entre nosaltres,
que pidola de la nostra desatenció
i de la nostra incúria
una mica de caliu i un poc d'amor.

Benedicció abundosa, exuberant,
sobre homes i dones, famílies i llars,
que faci rebrotar, ben resplendent,
tot el goig de la festa de Nadal.

Marian Federico

NADAL

D'on deu venir, aquesta paraula
que ens commou fins a plorar?
L'àngel Gabriel la diria
a Natzaret vacil·lant,
la Verge l'escoltaria
tota vestida de blanc;
Isabel plena de gràcia
la repetiria cantant;
a les nits de lluna plena
la font, el riu, el llevat,
feien un concert de festa
i repetien: Nadal.
La va pintar Fra Angèlic
allà al convent de Sant Marc.
Totes les mares de l'orbe
l'han repetida somiant
amb el fillet a la falda,
van repetint: Bon Nadal.

Josep Liñan

Entrevista

“ Sant Josep Calassanç va fer l'Escola Pia per als pobres de veritat, i aquella gent ho era!

El P. Josep Liñan va arribar al barri de la Mina l'any 1947, un any després que l'ordenessin sacerdot escolapi, i acompanyat per alumnes dels últims cursos de Batxillerat de l'escola de Nostra Senyora, al carrer Diputació. Ja feia alguns anys que altres escolapis com el PP. Salitjes, Segalés o Vicenç Ortí, a qui ell va substituir, treballaven en aquell barri de barraques. Un barri sense llum ni aigua, sense escoles ni assistència mèdica. Però ple de gent que havia deixat molt lluny casa seva amb l'objectiu d'aconseguir un futur millor per als seus. Misses de diumenge, catequesi, sessions de cinema, consells contra la burocràcia i classes per conèixer les primeres lletres són algunes de les activitats que van omplir els dies que el P. Liñan va poder viure allà i que encara recorda amb il·lusió.

Vostè va començar a anar a la Mina l'any 1947. ¿Amb qui?

— Amb un grup d'alumnes, sortíem el diumenge des del col·legi al carrer Diputació. Agafàvem l'autobús i després el tren. Més endavant ens van regalar una moto petita i jo la utilitzava per anar fins allà. Passàvem tot el matí allà! Al principi, dèiem dues misses per a la gent que vivia allà, fèiem catequesi i ajudàvem en la parròquia que hi havia. Recordo que també pujaven un grup de noies, amb les monges dominiques. Nois i noies que van començar com a catequistes a setè de Batxillerat però que van continuar mentre es feien metges, arquitectes o enginyers. Vaig casar algunes, d'aquelles parelles!

¿Com era llavors aquell barri?

— Allò era una colla de barraques. La majoria de persones que hi vivien eren andalusos que havien emigrat per trobar una oportunitat. Vivien en condicions molt dures. No tenien electricitat i l'agafaven dels fils que passaven per allà. Dormien vestits, a terra. Recordo un dia que, fent un estudi que em va demanar el bisbat, vaig entrar en una barraca. I vaig veure una nevera! ¿Una nevera? La vaig obrir i dins hi guardaven les sabates... Això sí, era maco veure com la gent anava millorant. Primer, es compraven un rellotge i després una gavardina. I es feien fotos i les enviaven al poble. Molts eren de Nerja. Recordo que un dia, un

El P. Josep Liñan i els seus primers temps a la Mina

ens va entregar una partida de bateig que no estava bé. Li vam dir que no servia, que havia de tornar a demanar-la al poble. Al cap d'una estona, va venir amb la nova versió. ¿Com era possible? L'alcalde del poble també vivia allà, a la Mina. Després, es van fer cases i alguns en van rebre una. Les coses van anar millorant... De fet, nosaltres anàvem a la part que es coneixia com a Mina Pekín, en record de la colònia de nois xinesos que van venir a treballar per a les exposicions del 88 i del 29. Un temporal se'n va endur aquelles barraques però, acabant la guerra, va arribar aquesta nova immigració.

Aquella gent vivia en condicions tan dures... ¿per què?

Jo els ho preguntava: per què venien aquí, a viure així, si allà, al poble, molts tenien casa o família. Em deien que, allà, només el pare tenia sou i quan el cobrava! Però que aquí tots podien treballar, des dels petits recollint papers i venent-los per menjar, fins la mare servint a cases riques.

¿Per què hi anava amb els nois? ¿Què els aportava enfrontar-se amb aquella realitat?

En aquella època, tots els col·legis feien catequesi. Hi havia moltes barraques al voltant de la ciutat i visitàvem diferents llocs. Des de Sant Antoni, s'anava a

prop de Montjuïc i es feia una tasca similar. Per als alumnes era un estímul. Les famílies estaven encantades i em demanaven que me'ls emportés amb mi: aprenien que al seu país hi havia un altre país amb gent que patia gana, sense casa i sense roba...

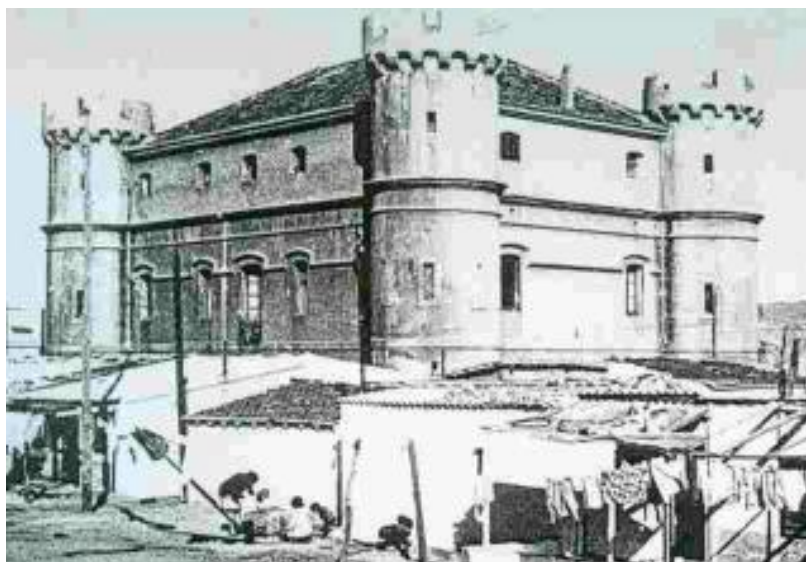
Més enllà de les activitats pastorals, ¿què més es feia allà?

Recollíem menjar i roba a les escoles que després portàvem. A les dates importants com Tot Sants pujàvem castanyes i panallets i per Nadal portàvem torrons. Quan els nens havien de fer la Primera Comunió, amb set o nou anys, demanàvem als antics alumnes que ens regalesin els vestits. Però, més enllà de l'ajuda material, hi anàvem amb un metge amb medecines i advocats per ajudar en els temes de papers. Els diumenges a la tarda, al carrer Diputació, hi teníem un cine per als alumnes. De vegades, quan el primer rotllo ja s'havia passat, un noi agafava la bici i ho portava corrents a la Mina. A l'església, que ens servia per a tot, hi fèiem la mateixa sessió de cine.

Però això no era suficient...

Volíem fer alguna cosa realment important. Vam discutir què podíem fer. De vegades, quan els donaves el menjar, el llençaven als porcs. Però si els ensenyàvem, tindrien ganes de ser millors, d'apujar el seu nivell...

En aquells temps, els nens havien de creuar les vies per anar al Poble Nou, on estaven les escoles, i era molt perillós. Recordo que en va morir un... Per això, molts dels petits no hi anaven i es quedaven al barri sense aprendre res. Vam obrir una escola, de debò, amb quatre classes de 25 nois i vam contractar quatre professors. Cada col·legi de l'Escola Pia de Barcelona en pagava un. ¿On? En un castell que abans havia estat un fortí militar. Sota cada torre, hi havia una aula. Eren xicotets extraordinaris i alguns, quan van créixer, van anar a Sant Antoni o a Sarrià, fins i tot a la universitat! Avui, aquell mateix espai l'ocupa una escola pública. Nosaltres vam estar-hi fins els 60 aproximadament. El castell el van en-

derrocar, però... en aquell espai es va continuar aprenent.

¿Com era aquella escola?

La gent de la Mina era gent que valorava molt l'ensenyament. El primer dia, els nens havien de venir amb la mare o el pare per veure el seu grau de compromís. Aquell col·legi no era gratuït. Costava un duro a la setmana perquè volíem que els pares valoressin la feina que fèiem i no es pensessin que tot era regalat. I era molt efectiu perquè senties les iaies dient als nois pel carrer: "¡Al cole, que para eso pagamos!" Eren classes de Primària, per a nens de 7 a 9 anys. Quan ja eren més grans, creuaven la via i anaven a altres escoles de la ciutat. ¿Què aprenien? Llegir, escriure, gramàtica, geografia, història... Fèiem un repàs del que haurien d'aprendre a les escoles.

¿Com us rebien els veïns?

Increïblement! De fet, al castell, hi van penjar un rètol que deia: «Plaça del Pare Liñan!» Aquelles persones sentien que nosaltres els tractàvem com a la resta. Com a qualsevol altre. Per a ells era molt important que els escoltèssim. Durant el dia anaven a l'Ajuntament i sense escoltar-los els enviaven de finestreta en finestreta. A nosaltres ens explicaven els seus problemes i érem els consellers naturals.

¿Què creu que li va aportar?

Em sentia molt bé. Veure que donàvem un cop de mà a aquella gent, que millorava dia rere dia, era per a mi un orgull. Estava complint amb la nostra missió: sant Josep Calassanç va fer l'Escola Pia per als pobres de veritat, i aquella gent ho era! Només hi anava alguns dies, però recordo que em van prometre que hi podria anar a viure l'any següent. Però em van enviar a Mataró i es va acabar per a mi. Va continuar el P. Sistac tota aquella feina. I més tard, el P. Botey que es cuidava dels gitanos. Mentre hi va haver barraques hi va haver escolapis. De fet, va haver-hi un moment que tres escola-

citacions

de persones conegudes en el llibre

A l'aguait de la vida. El càncer per la finestra (Diari 2007-2009) de **Bartomeu Bennàssar**. Leonard Muntaner, edit., Palma 2010

Sobre en Jaume Botey

També m'ha semblat encertat el resum d'aquests anys postres que ofereix en Jaume Botey, «Reconstruir la esperanza», plec a *Vida Nueva*, 2.557 (agost 2007). Crític, conciliar, decebut-esperançat. (p. 44).

Sobre Ramon Maria Nogués

A més, na Carme me regala el llibre que havia encarregat sense mai rebre'l: *Déus, creences i neurones. Un acostament científic a la religió* de R.M. Nogués. (p. 68).

Llegesc el llibre d'en Nogués sobre *Déus, creences i neurones*. Clar, crític, positiu, científic. Una aproximació a les religions i a l'espiritualitat, interessant, adulta, necessària, aclaridora entre altres qüestions de la relació escandalosa de la religió amb el poder. En seguiré parlant. (p. 81).

Interessantíssim el llibre d'en Nogués sobre *Déus, creences i neurones*. Per aconsellar als bisbes, al clergat, als professors de moral. (p. 86).

M'agrada que R.M. Nogués (Barcelona 1937) recordi que Jesús no va tenir cap projecte de fundació d'església (es). Qui l'organitzà fou Pau i, en aquests moments de nul·la credibilitat institucional, són necessaris testimonis fiables per contrastar amb ells, persones dignes de crèdit, les pròpies opinions. (pp. 99-100).

He llegit de Ramon M. Nogués, editor, *Sobre la vida i la mort. Possibilitats i límits de la intervenció humana*. Fragmenta editorial, 2008. (p. 239).

Altres

Sobre José Luis Corzo, en la p. 199, una cita molt llarga sobre temes de Don Milani, trets de *Vida Nueva* 2.615 (maig-juny 2008).

Foc Nou, número 414 (octubre 2008), ha presentat una recensió del llibre, del «diari». El llibre –escriu Andreu Trilla– es llegeix amb gust i amb profit, encara que li retreu manca de correcció ortogràfica. Profit, sí que el m'han agrait. (p. 292). ½

pis vivien allà, en una barraca. Encara ara tenim una comunitat en el barri!

¿No ha tornat mai a la Mina?

— Quan vaig ser provincial, vaig anar a viure allà, dos anys, amb

dos companys més. Llavors era un barri diferent. Les barraques havien estat substituïdes per pisos i la pobresa ja no es veia d'aquella manera. Però bé, altres problemes molt greus com la droga també feien molt de mal al barri... ½½

presentació de

“Francesc, amic vostre”

Bona tarda,

La figura del pare Francesc Sagrera plana sobre les nostres vides. Som fills dels seus alumnes i a casa, a la família, sentiem a parlar d'ell. Un home extraordinari. Un escolapi d'aquells que han deixat una estela en el camí de moltes vides.

Mestre erudit; sacerdot zelós; català convençut. Es mou en un context social convuls. El període dels anys 30 és, a casa nostra, ben complex. Ell, però, amb la clarividència que li dona la seva missió, fa escola partint d'uns postulats que, anys lluny, el converteixen en un precursor dels nous temps. Home enderiat per fer el bé. Amb un sentit de justícia nat que transcendeix a la classe i desgrana en els cercles d'estudi. La justícia social (o sia, la injustícia social) és, per a ell, la causa de les convulsions que es viuen en aquell moment. Ell la proclama amb senzillesa i convicció. I la fa viure a la classe i arreu.

Un cop més ens adonem de la importància d'un bon mestre. Ahir i avui, en qualsevol tombant històric, són necessaris bons mestres i bones mestres. Sortosament a Moià hem tingut i majoritàriament tenim uns mestres i unes mestres d'una excel·lència òptima. Això ens assegura una bona educació per a les futures generacions. Una societat necessita bons mestres, models per als infants i joves, com és el cas del pare Sa-

grera. Per a tots ens és una referència del camí a seguir en les cruïlles de la nostra vida. Per això és bo que el recordem, no com un element més a l'hora d'activar els nostres criteris.

La figura del pare Sagrera ens ha convocat sovint. De fet, al voltant de mig febrer, cada any, recordant la seva mort, es fa algun acte o altre. Avui és la presentació del llibre d'en Carles Riera. Del Carles no cal parlar-ne; és prou conegut i valorat a casa nostra. La seva solvència intel·lectual, la riquesa del seu llenguatge, la capacitat que té d'adaptar-se a diferents ressorts de comunicació han fet d'aquesta biografia una eina ben vàlida a partir d'una edat força primerenca.

L'he llegit i m'hi he trobat molt bé. A més, es llegeix planerament. M'he adonat, una vegada més, de la grandesa d'aquest home i entenc perquè els nostres pares en parlaven tan bé. M'han encantat els dibuixos de la Irene Bordoy. Clars, expressius, ben il·luminats, contextualitzats en l'època. Gràcies, Irene.

Gràcies, doncs, Carles. Gràcies per la feina feta. Gràcies a la Fundació Francesc Sagrera per la feina que feu. Gràcies als que sou avui aquí. Francesc Sagrera i Riera va petjar fort i bé a Moià. Avui encara el recordem, passats setanta anys de la seva mort.

Moltes gràcies a tots.

½½

J. MONTRÀS

C. RIERA

Comentari des de la teologia

Permeteu-me començar amb un record personal. Devia ser a l'estiu del 2008 que vaig rebre una trucada telefònica. Era en Carles que em proposava una entrevista. Recordo que l'acompanyava el P. Trilla. Em va parlar de la tesi que estava ja ultimant i a punt de presentar a l'Institut Catholique de Paris. «Et demano si pots formar part del tribunal de la defensa de la tesi». A més de la nostra amistat personal vam parlar també de l'interès de la relació entre les dues facultats de teologia, de París i Barcelona. Naturalment, vaig acceptar. De seguida la secretaria de l'Institut Catholique es va posar en contacte amb mi de cara a l'acte de la defensa. Es va acordar el 8 d'abril del 2009, dimecres sant. Durant les vacances de Nadal, en Carles em va trucar. «Sóc a Barcelona. Et faig arribar el text de la tesi». Era un volum considerable. Al cap d'uns dies vaig posar-me en contacte amb ell per telèfon. Va contestar la seva germana: «Ara no s'hi pot posar perquè no es troba bé. Li passaré l'encàrrec». Ja no vaig poder parlar amb ell. Moria el 16 de febrer. M'he quedat el volum com a record d'en Carles. El vaig començar a llegir amb vista a un tribunal de defensa. Ara l'he acabat i en faig un comentari pòstum com a amic i, diguem, col·lega espiritual en el doctorat en teologia.

LA PRIMERA IMPRESSIÓ

En Carles era un apassionat. Els teòlegs estem acostumats a la

comparació entre St. Tomàs i St. Agustí. St. Tomàs és com un sol brillant que s'alça a l'horitzó, sense estridències, que va creixent, il·lumina tots els racons i escalfa fins a cremar. St. Agustí, en canvi, és com una tempesta; incontrolable, imprevisible, amb trons que traspalsen i llampecs que il·luminen un moment paisatges impressionants fins a enlluernar. En Carles és, evidentment, *agustinà*. La lectura de la tesi et va portant als móns diversos de la seva experiència i de la seva reflexió. L'obra és com una enciclopèdia del seu pensament pedagògic i teològic.

En Carles era un apassionat de diverses coses: de la tasca de l'educació, de la institució escolar, de l'Escola Pia i de Josep Calassanç, de l'Evangeli de Jesús, de Déu i de la seva Revelació. Era un apassionat de la missió que té tota persona humana de fer créixer la seva humanitat i portar-la a la plenitud, relativa, possible, però lluminosa. El seu apassionament té a l'arrel l'experiència del pedagog, la vivència interior del cristià i el llampec enlluernador del místic.

ALGUNS ACCENTS DE LA TESI

} *Carles Mascaró era un modern*

En Carles accepta sincerament la Modernitat i critica les postures teològiques, eclesials i pedagògiques que, amb una visió tancada de la fe cristiana, s'allunyen de la

CARLES MASCARÓ

La revelació de Déu, pedagogia d'humanitat. Reflexió teològica sobre una experiència de reforma educativa a Catalunya: 1978-2003

Col·lectània Sant Pacià
Barcelona 2010

modernitat i s'hi enfronten. Per a ell, la modernitat significa el respecte a l'autonomia de l'individu, l'experiència de la pluralitat, l'acceptació del marc d'una societat plural on hi ha pluralitat d'escoles, regulades per l'Estat en la mesura que promou una escola de veritable humanitat. Ara bé, precisament per això, exigeix un lloc per a l'escola cristiana, que no vol dominar o absorbir sinó que dialoga de cara al bé social, i fa una aportació específica, necessària, que altres no poden fer; aquesta aportació és el plus d'humanitat aportat per l'Evangeli de Jesús.

I com a bon modern, és també postmodern, potser sense dir-ho, detectant i criticant les negativitats de la modernitat, especialment en el camp pedagògic. Ell les concreta en la indiferència, el relativisme, la passivitat; la passivitat del que no es pregunta res i la del que ja no busca res, perquè portat pel desencís de tot pensa que ja no es pot trobar res.

} *Carles Mascaró és un teòleg*

El punt de referència de la tesi és sempre el misteri de Jesús i la Paraula reveladora de Déu. Parteix de l'experiència de l'Escola Pia, dels avatars de l'escola cristiana a

Espanya i a Catalunya, especialment en els anys de la transició, amb el difícil encaix de l'escola cristiana en el conjunt d'una societat plural en un Estat aconfessional i laic.

Parteix d'aquí, però estrictament no elabora un pensament teològic a partir de l'experiència viscuda per l'Escola Pia i les seves decisions, bastant autònomes respecte a altres escoles cristianes. El seu punt de referència és la Paraula de Déu i el misteri de Jesús en el seu Evangeli. Tota la tesi està espigolada de referències a fets i decisions preses per les escoles cristianes, però ho són sempre com a exemples d'un pensament teològic i pedagògic elaborat a partir de la font de l'Evangeli i la Revelació.

} *La gratuïta revelació amorosa de Déu*

La lectura de la tesi produeix un impacte: la referència constant a la Revelació de Déu com a iniciativa gratuïta, imprevisible, no exigible, paternalment amorosa, com un do d'amistat als homes, amistat que fa iguals els qui són diferents. És el centre de tot el seu pensament. La Revelació de Déu porta l'home a la seva humanitat plena, és una pedagogia d'humanitat. Ho diu a la Introducció: «Hem arribat al cor de la nostra qüestió: Déu ve a nosaltres i, tot donant-se, construeix l'humà. Ell ve a nosaltres. La confessió de la fe pasqual, a la vegada personal i social, és una invitació a la llibertat i a la força d'una pedagogia que s'oposa a la indiferència. Convida a la misericòrdia i desarma la violència present en el medi escolar» (p.17). I ja abans havia dit: «Si els nostres raonaments són encertats, aquesta reflexió ens hauria de conduir a mirar Déu d'una manera determinada: la que ens permet l'educació així considerada, ja que la teologia és sobretot i abans que res un intent d'acostar-nos al misteri que ens dona vida i ens acompanya» (p.14).

Això porta a Jesucrist, i més prò-

piament a la seva humanitat. «Manca encara comprendre que la confessió pasqual no s'adreça a cap abstracció, sinó que és una adhesió a Jesucrist, imatge del Déu invisible, que fonamenta la fe gràcies a la seva humanitat. Ell ens revela com a fills. Qualsevol activitat escolar queda atreta per aquella identitat que ve a trobar-se amb el nostre caminar, per orientar-nos en la vida, i en la qual podem reconèixer el signe d'un amor decisiu» (p.17).

La segona secció de la segona part, punt d'arribada de la tesi, està dedicada a la Revelació de Déu i a la Paraula de l'Evangeli: «L'Evangeli que hem rebut: Déu, donant-se, construeix la humanitat».

} *L'escola cristiana*

L'autor diu diverses vegades: l'escola no és l'Església; però té de l'escola una comprensió quasi-ecclesial. Posa en relleu els dos accents propis de la comunitat cristiana: l'escola és una comunió de diferents que són germans per l'Esperit de Pentecosta, i té una missió, la promoció de l'Esperit evangèlic. «El nom no fa l'escola», repeteix (p. 345). L'escola és cristiana no pel nom o per una estructura més o menys ben construïda; ho és per l'Esperit que la cohesiona i li dona consistència, i per la missió que realitza.

La fidelitat a l'Esperit de Jesús és una realitat viva i viscuda que dona qualitat cristiana a una escola, fins i tot quan no ho explicita gaire per no provocar anticossos. «Iniciar en la fe és més que verbalitzar-la» (p. 398).

L'escola cristiana ha de promoure una fe audible i fidel. L'autor dedica una bona part de la tesi a elaborar aquestes dues categories (cap. 3er): fe audible per a l'home d'avui, feble i que busca, amb les se-

ves grandeses i les seves misèries; una proposta de fe «fidel», a la llum de la fidelitat de Jesús, just i apassionat per la misericòrdia, i del mateix Déu, «el primer a ser fidel».

Una figura decisiva de l'escola és la de «l'educador que segueix Jesús». Amb motiu de la figura de l'educador subratllaré un accent molt propi de la tesi: «l'experiència personal». Parla d'un «desvetllament a l'experiència radical» que fa de l'educador «cooperador de la veritat». El concepte d'«experiència» està escampat per tota la tesi (pp. 264ss; 330ss); subratlla la seva força, el seu caràcter personal, intransferible i més enllà de la pura racionalitat; i alhora posa en relleu la seva possible ambigüïtat i els seus perills. L'adhesió viva a l'Evangeli té el to d'una experiència personal de l'Evangeli de Jesús i de l'Amor revelador de Déu. I alhora ha de sotmetre's al criteri d'autenticitat que és l'amor generós a l'altre i als altres, diferents i difícils; i al mateix temps, la força de la mateixa missió de promoció evangèlica.

} *L'objectiu*

L'objectiu de l'escola cristiana està il·luminat per l'objectiu de la pedagogia de Jesús mateix i de la revelació cristiana: portar l'home a ell mateix per promoure una decisió personal, lliure, autònoma, responsable; una experiència personal de la vida nova en l'Esperit del Senyor, mort i ressuscitat.

} *Vers una teologia de l'educació*

L'autor ret homenatge al P. Chenu i la seva «teologia del genitiu», de les realitats terrenes, plurals, cridades a ser impregnades de l'esperit evangèlic, a la llum de la visió teològica de Jesús pedagog i de la pedagogia de la revelació de Déu. Però no és una teologia tranquil·la. L'autor proposa diversos accents en l'autocomprensió de l'escola cristiana i en la seva manera de realitzar la comunitat educativa i

la missió evangelitzadora (pp. 379 ss).

Aquesta diversitat s'arrela en la mateixa diversitat de l'autocomprensió de la teologia. Ja en les Conclusions l'autor es refereix a quatre models teològics que intenten expressar la grandesa de la fe, amb el que suposa de risc de la interpretació. Són models que tenen al darrere quatre gegants de la teologia: K. Rahner, K. Barth, J.B. Metz i Urs von Balthasar. En fa una descripció esquemàtica, molt atinada, en unes pàgines que són una delícia de lectura; fins i tot s'anima a senyalar-ne els possibles perills (pp. 424ss).

Per acabar subratllant que qualsevol opció en la teologia de l'educació comportarà els seus avantatges i els seus perills, inevitablement; i que cada institució escolar concreta, en la creativitat de les seves decisions pràctiques ha de potenciar-ne els avantatges i ha d'evitar-ne els perills.

CONCLUSIÓ

En acabar la lectura de la tesi hom té la sensació d'haver viscut aquella «tempesta agustiniana» de la qual he parlat al començament. En Carles ha expressat les seves reflexions i les seves opcions teològiques i pastorals que ha anat elaborant al llarg de la seva vida, fent teoria teològica enmig dels avatars dels anys de la transició al nostre país, que no han estat gens pacífics. Ell ens ha deixat. Tenim a les mans la seva Teologia de l'Educació, que rebem com el seu testament al servei de la Teologia de l'Educació, en l'àmbit de la tasca pastoral-educativa de la comunitat cristiana. ½½

G. MORA

Cátedra Calasanz 2010

UNIVERSIDAD PONTIFICIA DE SALAMANCA

Estas anotaciones dejarán mucho que desear por omisiones manifiestas u ocultas y también por subjetivismo: responden a los puntos de vista de este coordinador. Nada grave, si el lector lee personalmente los textos directos de los respectivos autores, que esperamos vean muy pronto la luz de la imprenta.

Motivos del tema

Se cumplen treinta años de la Cátedra fundada en 1981 por el Superior General de los escolapios, queridísimo P. Ángel Ruiz, y por el Rector de la UPSA Juan Luis Acebal (RIP) con el objetivo de estudiar y difundir la aportación y la figura de José de Calasanz como cristiano (¡y santo!) y especialmente como pedagogo. El listado de temas y ponentes dan una idea de la importancia y del nivel académico alcanzado por esta Cátedra. (Cf. su «Recorrido histórico» en J.M. Alfonso, *Calasanz, cómplice de los pobres. 450 años de su nacimiento*; UPSA, 2008; 85-153).

Valía la pena conmemorar el trigésimo aniversario con el estudio de la raíz teológica de la vocación docente de Calasanz y de sus seguidores. No en el plano histórico fundacional (que ya se ha hecho), sino en su contexto actual, muy agitado, por cierto, en el ambiente español y no sólo en él. Lo revela la misma presencia y ausencia de la Cátedra de Teología de la Educación (*ThEd*) en esta misma Facultad de Pedagogía, así como las tensiones recientes entre las expectativas de algunos obispos y la aportación eclesial de la llamada «escuela católica» (sin entrar en sus tensiones con el Estado). Basta

un vistazo a la bibliografía sobre *ThEd* para comprender que no es una disciplina consolidada ni hay unanimidad alguna sobre su naturaleza y los objetivos de la Iglesia en la educación. El mismo concilio Vaticano II tuvo dificultades extraordinarias en la promulgación de su simple declaración *Gravissimum Educationis momentum* (GE).

Con este tema deseábamos ayudar a disipar algunas contradicciones e incertidumbres concretas en el propio mundo de los escolapios actuales y, en general, de los implicados en la enseñanza.

Formato de la Cátedra 2010

A diferencia de otros años, nos pareció más conveniente convocar un seminario de estudio interfacultativo que un ciclo de conferencias para los universitarios (ambos posibles en los estatutos de la Cátedra). Entre los invitados, por derecho propio, estaban los profesores de la facultad de Teología y de Educación y un número aleatorio de unos doce escolapios profesores de universidad que –si no presencialmente– podrían, al menos, enviar sus comunicaciones al seminario, como así ha sido.

Educación y Teología

Participantes

De la facultad de Teología hemos presentado 4 comunicaciones los prof. Juan Pablo García Maestro, Jesús Sastre, Ángel Galindo y, quien suscribe, una ponencia. Han asistido también a algunas sesiones del seminario los prof. Gonzalo Tejerina (decano), José Mª de Miguel y Francisco García (sin contar otros que, sin poder asistir, se han interesado por los trabajos, como Francisco J. Andrades).

De la facultad de Ciencias Humanas y Sociales (Educación) han presentado sus comunicaciones los profesores José Manuel Alfonso y Alfonso de Maruri. Y han asistido Begoña Díaz Rincón (decana), Purificación Cifuentes y Antonio García Madrid.

Cinco escolapios hemos presentado comunicaciones: Ramon Mª Nogués (1ª ponencia), Antonio Aparisi, José Javier Lizaur, que lo hizo sobre la tesis póstuma de Carles Mascaró, y Marian Baqués. Pero otros 4 han enviado las suyas: Jesús Mª Lecea, José P. Burgués, Enric Ferrer y Alejandro Solórzano; y también han llegado escritos *ad hoc* de Iñaki Alberdi, Francisco Molina y Adelio Pagnini. Han asistido a varias sesiones de la Cátedra José Manuel Asún (de la Cristóbal Colón de Veracruz, México), Miguel Giráldez (Asistente General), Javier Negro (Provincial de Aragón) y Domiciano López (Salamanca). También han sido varios los que no han po-

didido asistir, algunos en el último momento, como el Superior General, Pedro Aguado, u otros invitados como Annibale Divizia, Jaime Riera, José Luis Zanón y Antonio Marco.

Tres invitados especiales han asistido a varias sesiones: el Rector de la Universidad, Marceliano Arranz, la profesora Rosana Navarro de la Javeriana de Bogotá y el consiliario del Movimiento Scout católico, Antonio Matilla. Con ellos, un total de unas 35 personas.

Ambiente

Vale la pena dejar constancia del clima cordial reinante y, sobre todo, de la austeridad general en el aprovechamiento del tiempo y en el ahorro de gastos personales por parte de todos, así como de la generosidad con las finanzas de la Cátedra, gracias al decanato, a la comida en el Colegio Mayor Gua-

dalupe, así como a la hospitalidad del Colegio Calasanz.

La hipótesis de trabajo

La relación entre fe cristiana y educación da síntomas –hace muchos años– de ser un sector pastoral en crisis, vocacional, intraeclesial y política. Pero seguramente también doctrinal: todo parece posible y justificable en este ámbito; hay escuelas de élite y asistencialismo bajo mínimos de pobreza; hay proselitismo y neutralidad secular; hay confesionalismo estrecho y hasta anonimato. Peor aún, en relación al estado de la política educativa con que colaboran muchos cristianos: fracaso escolar inaceptable, discriminación y orientación mercantilista de los estudios obligatorios, enrarecimiento de la disciplina y la participación social.

Todo ello permite describir varios modelos de relación entre la educación y la fe; en síntesis, éstos son los posibles: laico, secular, liberal, confesional, cultural y humanista, que responden a la idea de que ambas realidades, educación y fe, divergen entre sí, o se ignoran, se suman, se someten una a otra, convergen o hasta se implican. El salesiano G. Groppo tiene el mérito de haber estudiado a fondo la epistemología de la *ThEd* y de haber pergeñado los

modelos de interrelación entre Pedagogía y Teología: conflictual, de coexistencia pacífica, funcional, normativo, analógico y dialógico (si acaso, dialéctico). En este último se ha situado claramente el seminario: ¿qué dicen las Ciencias de la Educación (incluso la Neuro-biología)? ¿Y la Teología? Dialoguemos.

Estas posibilidades se resumían en el documento 1ª hipótesis de trabajo, que advertía sobre dos conceptos urgentes para esta reflexión: qué entendemos por *educación* y qué entendemos por símbolo, sacramento o, en definitiva, *mystagogía*, como lugar de paso y encuentro entre lo humano y lo divino.

Más tarde, una 2ª hipótesis más escolapia y concreta, se unía a la anterior: ¿cuáles son las formas escolapias hispanas de abordar esta cuestión? No era difícil distinguir las en tres zonas: la *catalana*, la *vasca* y la *valenciana*; por supuesto, con pluralismo dentro de cada una, máxime ante la reciente fractura surgida en Valencia (véase la puntualización de F. Molina). Pero a estas tres «soluciones» escolapias se une otra, aún de *incógnito* importada por los escolapios que han palpado ya la pobreza del Tercer Mundo; aún no se perfila como verdadera solución.

En resumen, estamos ante una nueva versión de la cuestión permanente –más que problema, mis-

terio– de la relación entre Gracia y Naturaleza, Iglesia y mundo, Revelación y realidades temporales, etc., etc. y sus diferentes salidas a lo largo de la historia cristiana: *pietismo*, *secularismo*, *integralismo*. No conviene distraerse con teorías, porque sus consecuencias concretas las vemos a diario en todos los terrenos del mundo educativo: admisión de alumnos, formación del profesorado, clase de religión y pastoral... etc. Pero de hecho, lo sepamos o no, cada opinión personal (e institucional) suele encuadrarse en alguno de estos modelos, y no da igual.

Las dos ponencias marco

Aunque paralelas al seminario de profesores, las dos estaban estrechamente unidas a él: la primera ponencia –al hilo de las relaciones que buscamos– nos mostraba las relaciones básicas, insoslayables, entre cerebro y mente (y en ésta, lo educativo y lo trascendente). Con la sabiduría y buen hacer de RM. Nogués es fácil imaginar el horizonte que se abre a quien se pregunta cómo se unen *la Gracia y el afán*, *la tiza y el altar*, como hacía la segunda ponencia. Con ella no sólo quise ofrecer un panorama de los roces entre educación y fe, sino, sobre todo, una vía más de solución –para añadir a las anteriores– y que sería muy bueno seguir discutiendo: la conexión entre enseñanza (transmisión) y educación (relaciones) y, al mismo tiempo, su implicación con el

Dios que nos sale al encuentro en el conocimiento mismo del mundo del hombre, que es lo propio de la escuela.

El recorrido del seminario

No llegamos a conclusiones acordadas por todos y ni siquiera hicimos un comunicado final. ¿A quién lo hubiéramos dirigido? Se trataba de un círculo de estudio, sin pretensiones institucionales de ningún tipo; y también eso era una ventaja, ya que, cuando se trata de reuniones oficiales, suelen pesar los intereses creados: todos tratan de no ofender a quienes ya están situados en otras posiciones. Hay tiempo para sacar conclusiones y ya salta a la vista, en cambio, el interés acumulado en esta reunión: por su núcleo temático (infrecuente) y por las ideas que pueden leerse en cada comunicación.

(Señalo con dos ** los textos disponibles completos; y con un * si sólo disponemos del esquema de su autor. No pongo nada si carecemos de ambos).

Las resumiré por su orden –muy someramente– con el único afán de hilvanarlas unas con otras y, además, me atreveré a señalar los, a mi juicio, puntos firmes. Cada comunicante era muy libre de aportar a la hipótesis lo que creyera oportuno y se ordenaron de antemano con arreglo, en lo posible, a los tres momentos del seminario que constan en el programa:

1. El análisis de la situación e hipótesis de trabajo (Presentes 17 profesores)

La primera respuesta a la hipótesis inicial llegó por correo desde Camerún, de la mano del escolapio José P. Burgués (JB)** , que ha vivido en España, Francia, India y (si no me equivoco) Filipinas, USA y ahora África. Aunque alabando mi 1ª hipótesis, prefería centrar el seminario en dilucidar «la relación entre la educación (o la fe) con la humanización del

hombre, o, desde otro punto de vista, con la transformación del mundo (desde un punto de vista secular), o con la implantación del Reino de Dios (desde un punto de vista cristiano)».

Con ello, él mismo se situaba en una opción concreta para encuadrar todo el seminario, sin necesidad de examinar otros modelos. Sus palabras evocan la Teología de la Liberación, sin duda, una de las opciones posibles (que repetirán otros).

La última respuesta a la hipótesis me ha llegado días después de la clausura del seminario, desde Bolivia. Es del escolapio Adelio Pagnini (AP) con una observación de gran importancia: «Quería responderte sobre el seminario de *ThEd*, pero pensándolo bien he preferido no hacerlo, porque la solución que se elabora en Europa es muy distinta a la posible aquí (...) Así que me parecía prolongar la sumisión a la visión europea de la educación».

Con estas palabras incide en un lugar común repetido durante todo el seminario: la necesidad de *análisis concretos de situación*, en vez de aplicar o elaborar doctrinas generales. Esto, que pudiera recordarle a alguno cierto relativismo, no sería tan malo como el habitual conformismo: «dirán lo que quieran, pero aquí no podemos hacer otra cosa». No lo temo en los territorios de pobreza, sino –al contrario– en los europeos, donde la *ThEd* –cuando existe– suele ser acomodaticia.

El propio JB en su segunda comunicación** se explaya en la necesidad de inculturar no sólo el Evangelio, sino las Escuelas Pías que, en más de una ocasión, han trasladado al Tercer Mundo su forma de ser en el primero.

La comunicación (desde Bogotá) del escolapio Alejandro Solórzano (AS)**, profesor invitado en la Javeriana, justifica de manera rigurosa en toda la Teología esta ne-

cesidad de situación, como yo mismo puedo corroborar desde la Teología Pastoral inductiva (no la aplicativa de principios generales), que hoy se abre paso.

«Mi compromiso como teólogo –escribe AS– es con la acción liberadora de Dios en la historia (...) y, como educador, con una praxis educativa popular (...). La *ThEd* sería la profundización, explicitación, sistematización y comunicación de la praxis educativa liberadora, entendida como respuesta generosa al Dios Padre revelado por Jesucristo y manifestado por el Espíritu en el mundo educativo, asumido así, como lugar teológico privilegiado».

Juan Pablo García Maestro (JP)**, trinitario y profesor de Teología en el Instituto Superior de Pastoral de Madrid, nos aportó con sencillez un dato impagable: la adaptación, tras el concilio Vaticano II, de su carisma –iniciado por san Juan de Mata en el siglo XII– a la escuela actual. Una adaptación tardía, pero anterior, incluso, al retorno de su Orden a la pastoral penitenciaria. ¿Con qué criterios? Y, especialista en Teología de la Liberación y en diálogo interreligioso, se pregunta si la enseñanza y la educación «¿no se han convertido ambas en un verdadero cautiverio en nuestra sociedad, en un lugar de manipulación del poder para domesticar a las masas? ¿Se enseña en nuestras aulas solamente conocimientos y se olvida tomar en serio la realidad sufriente? ¿Educamos solamente para tener buenos ciudadanos o educamos para la solidaridad?».

Su propuesta invita a educar desde «el Dios de la Vida, frente a los ídolos de la muerte que tanto hacen sufrir a nuestros hermanos más pobres».

Para Antonio Aparisi (AA)*, escolapio, ahora maestro de maestros en Granada y, por su larga experiencia en la pastoral catequética y educativa, uno de los participantes más esperados, no hay

duda en el principio de situación antes aludido, y lo expresó radicalmente: «El punto de partida para una consideración del hecho educativo y su posible teología convendría que fuera una aguda contemplación de la realidad humana concretada en la gente y el pueblo a quienes pertenecemos». Pero su análisis del hombre medio, contaminado en tantos aspectos por el sistema de vida actual, le lleva a afirmar que la crisis actual no es económica ni política ni religiosa, sino una crisis de humanidad; la liberación ha de ser la de *La peste*.

«Sólo se puede soñar que hacemos algo educativo –liberador, revelador– por una persona si la amamos tiernamente (...). El Estado no ha demostrado capacidad educadora alguna (...). Históricamente la Iglesia (en su conjunto mayoritario, y salvadas meritorias excepciones pasadas o actuales) no ha demostrado que esté capacitada para ejercer el hecho educativo: siguiendo en su dinámica actual es de prever que no va a estar capacitada, porque tiene una gran escasez de amor, y porque no acierta a situarse a la vez dentro y enfrente de la sociedad actual (cosa muy distinta a enfrentarse a los gobiernos de turno) (...). Seguramente es en el seno de las iglesias cristianas en donde pueden surgir personas y estructuras educativas utópicas. Con toda probabilidad muy pocas, pero significativas, de lo que es educar (de lo que es Reino de Dios)».

Como es fácil imaginar –y recordar– el diálogo tras estas dos comunicaciones fue de lo más vivo y rico del seminario. Casi imposible de resumir, pero –cediendo a lo arbitrario– me atrevo a destacar algunos destellos no exactamente literales:

«Me ha faltado coraje para denunciar situaciones no evangélicas» en nuestro modo ordinario de hacer, dijo R.M. Nogués. «¿No hay un gran corte entre la realidad y las propuestas de ideario católico

que proponemos?», preguntó Fco. García (teólogo de la UPSA). No les parecía a varios asistentes que intensificar la confesionalidad de los idearios (como algunos obispos pretenden, igual que ciertos padres de familia) fuera el camino. «Quedan resquicios en la Ley de educación para el evangelio?» (J.J. Lizaur). «Sólo veo algunas chispas de vez en cuando en el panorama gris de la educación pública y concertada a las que sirvo de puente», respondió A. Matilla (delegado diocesano de enseñanza en Salamanca). Jesús Sastre, experto catequeta –de acuerdo con Aparisi en que la escuela no es la instancia de la evangelización explícita– le preguntó por la apertura a la trascendencia que la escuela puede proporcionar. «Lo primero es sentirse querido, lo segundo, despertar el ansia cultural, gran fracaso de la escuela actual», respondió Aparisi desde su afán por una *Teoría y didáctica del patrimonio cultural cristiano* (Universidad de Granada, 2006).

Se suscitaba así la cuestión esencial de la *mystagogia* posible en la escuela, es decir, los puntos de fractura de lo humano en los que se abre la trascendencia. JP subrayó que tales aperturas hay que buscarlas con los otros, no son nuestras en exclusiva. Yo mismo podría insistir en que los «otros» son ya, de por sí, lugar de Dios; y conocerlos toca a la escuela.

La ponencia sobre “cerebro, trascendencia y educación”

Era el colofón perfecto para un buen análisis de la situación (y de nuestra hipótesis). Ramón Mª Nogués (RN) desde la Biología humana, nos sorprendió mostrando el relevo de la vieja Filosofía de la religión, tan hostil a la religión en la Modernidad, por la Neuro-biología (de la religión) que insiste una y otra vez en ese ¿gen? o función cerebral, investigado e incluso divulgado en revistas científicas de China y del mundo entero. ¿Por qué Dios no se ha ido?, parece que se preguntan los científicos

en busca de una neuro-anatomía de la religiosidad, mucho más evidente que la eventual neuro-didáctica que aún pudiere desarrollarse.

A quien le escandalice la localización de la experiencia religiosa en nuestro cerebro, habrá que recordarle la encarnación del Verbo en nuestro lenguaje y en nuestra propia carne. Una razón más –y optimista– para cuidar el conocimiento simbólico, tan olvidado en la Academia actual. No hay dualismo entre cerebro y mente ni entre inteligencia científica y emocional; emergen de un mismo cerebro humano.

2. Implicaciones mutuas entre Educación y Fe cristiana (Biblia, Magisterio, Teología, Teoría e Historia de la Educación)

(Presentes 15 profesores)

Por desgracia, no todas estas especialidades pudieron estar presentes. Dos biblistas de la Facultad de Teología que estaban invitados (Santiago Guijarro y José Manuel Sánchez Caro, por cierto, éste estudioso de primer orden de la Biblia del P. Scío) estaban fuera de Salamanca en estas fechas. La cuestión de *Cristo Maestro* –un título más jesuánico que cristológico– y la del *Dios que educa a su pueblo* (como subrayó el cardenal Martini) tienen gran interés. También lo tiene el Magisterio de la Iglesia, por cierto, nada homogéneo sobre educación cuando la trata explícitamente, y fue abordado en la última sesión del seminario por Ángel Galindo desde una perspectiva peculiar e infrecuente: la Doctrina Social de la Iglesia.

Los historiadores nos regalaron dos intervenciones preciosas. La primera –desde Gandía y Universidad de Valencia– del escolapio Enric Ferrer (EF)** muestra un episodio fundamental en la vida de las Escuelas Pías de España: el debilitamiento de la gratuidad completa de las escuelas y, en cierta manera, de la dedicación

primordial a la primaria, por coyunturas políticas sin desperdicio para un buen lector. La segunda, de José Manuel Alfonso (JMA), catedrático de Historia de la Educación en la UPSA, que desveló los avatares de la fallida cátedra de *ThEd* en la facultad de Pedagogía, a pesar de los esfuerzos fundacionales del P. Claudio Vilá Palá escolapio, su primer decano. Todo un síntoma de las difíciles relaciones (¿imposibles?, como escribió uno de sus primeros profesores, Joaquín García Carrasco) entre ambas disciplinas, que –eso no obstante– queremos desarrollar.

Por fin, José Javier Lizaur (JL)* nos regaló su lectura de la tesis teológica (póstuma) en el Instituto Católico de París del llorado Carles Mascaró (CM), buen amigo suyo. Sólo su título ya revela que caben diversas *ThEd*. Ésta, de teología europea, no latino-americana, fundamenta la opción de los escolapios catalanes al inicio de la secularización y del post-nacional-catolicismo: *La revelació de Déu, pedagogia d'humanitat. Reflexió teològica sobre una experiència de reforma educativa a Catalunya: 1978-2003*. Una escuela para todos al servicio de la humanidad que Dios mismo revela en su Hijo. ¡Si todas las opciones pastorales en educación hicieran el esfuerzo de justificarse así! La continuidad entre humanismo y cristianismo es una de las claves que merece más atención (aquí imposible), dado su largo recorrido en la historia de la Iglesia.

Desgraciadamente, el profesor Antonio García Madrid, catedrático de Teoría de la Educación y presente durante casi toda la Cátedra, tuvo que ausentarse sin poder exponer su comunicación.

3. Modelo más desable para una sana relación en la hora actual

(Presentes 11 profesores)

Esta tercera sesión del seminario requería mantener el principio de situación concreta que rigió la pri-

mera. Si no, un modelo apto en una situación puede ser imposible o desaconsejable en otra. Dicho esto, hay que agradecer mucho la comunicación desde el SEPI, Centro de pastoral de hispanos en Miami (USA), del P. Jesús M. Lecea (JL)** (anterior Superior General de los escolapios). Aborda un elemento educativo muy concreto: la enseñanza/aprendizaje de la economía en la escuela. Es una faceta completamente secular de nuestro mundo actual, en nada desdeñable para la dimensión cristiana de la vida, según su autor. Con ella colmaba mi propio deseo inveterado de que los profesores de un área escolar se reúnan y estudien los puntos de inflexión de sus asignaturas: la presencia del Evangelio «entre los pucheros», como diría la Santa. Gracias, P. Lecea.

Desde la vertiente explícitamente cristiana y pastoral, la catequesis, una de sus especialidades, Jesús Sastre (JS)* (del Instituto Superior de Pastoral, UPSA Madrid) explicó su valor formativo, máxime en el nuevo paradigma de la catequesis que hoy proponen los catequistas españoles; en él se necesita un proceso temporal y gradual –en círculos concéntricos, de valores, religiosidad y fe cristiana respectivamente– para que en las comunidades cristianas no sea baldía la transmisión de la fe. Las convergencias con la tarea escolar saltan a la vista, aunque no se discutió si la escuela es o no lugar de

la catequesis, ya que la Enseñanza Religiosa Escolar no lo es, por más que a muchos les cueste trabajo comprenderlo.

Marian Baqués (MB)**, profesor de Didáctica de la Ramon Llull de Barcelona, fue a poner el dedo en una llaga luminosa del aprendizaje: la Palabra. Hilvanando puntadas, como él mismo dijo, unió testimonios y sugerencias de lo que significa la palabra en la enseñanza y en la educación de las personas: el Evangelio de S. Juan, y el santo de la Cruz, Maragall, Milani, Freire y Fullat, junto al valor del silencio y de la escucha hacia la dimensión personal metacognitiva... Todo un horizonte para explorar más veces.

Pero no sólo el de MB, sino el sugerido en esta última fase del seminario, que se prolongaría por la tarde del día 30.

La ponencia sobre “encuentros y fricciones entre Educación y Fe cristiana” (JLC)**

Su texto íntegro está a disposición de quien lo desee. Los alumnos de un curso de 1º de Magisterio, asistentes en bloque con su profesor Alfonso de Maruri, me aconsejaron facilitar su recorrido por las dos opciones básicas, que, a mi juicio, son contradictorias a la hora de resolver las fricciones mutuas: la fe como una especie de *ideología* y, a su nivel, la educación entendida como si fuera en-

señanza y transmisión de conocimientos, valores y destrezas; y, como alternativa, la fe como vivencia religiosa personal, y la educación como el proceso vital de nuestras relaciones personales. Todo se hace encuentro en la segunda opción, y todo roces en la primera.

4. Sesión conclusiva del seminario (Presentes 11 profesores)

Las dos últimas comunicaciones estuvieron a cargo de dos profesores salmantinos, de Teología (Moral social) y de Pedagogía respectivamente: Ángel Galindo (AG)* y Alfonso de Maruri (AM). El primero, como ya dije, abordó la educación desde la Doctrina Social de la Iglesia, lo que resultaba muy novedoso. Por ejemplo, ésta la sitúa entre los derechos esenciales de la persona (del niño, por supuesto); pero en la polémica habitual oímos hablar más del derecho de los padres a educar a sus hijos y, bien mirado, es más una obligación supeditada, como la del Estado, al derecho del propio niño, que nunca es propiedad de nadie. Desde ahí nos hizo caer en la cuenta de muchos aspectos nada desdeñables en nuestra materia y que pasan desapercibidos frecuentemente: niños en situaciones especiales, países en desarrollo, mundo obrero, etc.

El segundo, abordó un espacio emergente, no sólo en educación, sino en pastoral juvenil. De nuevo la *mystagogía*, la atención a los lugares de trascendencia de lo humano, en el centro de nuestro seminario; el ocio (no confundir con el tiempo libre), como ámbito humano para la diversión, el descanso y el desarrollo personal, abierto a más. Lleno de experiencias personales, el profesor Maruri enriqueció su comunicación con casos concretos.

Creo que es importante anotar aquí la preferencia por el ocio, que hoy emerge en la llamada Pastoral Juvenil. Como entre pedagogo-

gos –escribió Claudio Vilá– brota una sonrisa al oír hablar de *ThEd*, no es difícil que ahora sonrían estos pastoralistas (juveniles) al oír hablar de Teología y de escuela. Mal asunto, porque ocio y escuela no deberían contraponerse.

¿Balance final?

No, balance pendiente. Entre todos. Mejor, con la meditación personal de cada uno y, tal vez, con un nuevo encuentro, o más.

Acabo con algunos temas recurrentes o de mayor consenso e importancia a lo largo de estos dos días y de los escritos recibidos (pero es lo menos importante de estas notas, que remiten a los textos originales). A título exclusivamente personal, resumo los

Puntos firmes que me parecen destacar en este Seminario:

1º – Pedagogía y Teología deben dialogar y pueden hacerlo; incluso pueden contraponer sus puntos de vista en más de un asunto común. Es el modelo de la relación mutua dialogal –hasta dialéctico– preferido por todos (CM, JLL). Pero hoy, la *ThEd* está en mantillas (JMA).

2º – «Hacer por educar e invitar a la fe» (AA) son cosas diferentes. No convienen los modelos de interrelación normativo, ni analógico, ni funcional, en los que una de ellas –la fe, por ejemplo– instrumentalice la educación o la tome por base de operaciones proselitistas; ni tampoco que la educa-

ción –por ejemplo– suplante a la fe, como si ésta fuese el resultado de un proceso dirijible (JS).

3º – Ambos riesgos se corren, sobre todo, cuando la fe se confunde con una ideología y, la educación, con una clonación (JLC).

4º – Tampoco se aprueba que el modelo de relación entre ambas realidades –educación y fe cristiana– sea de pura coexistencia pacífica, como se daría entre la afición a la música y la afición al deporte o al cine, para recomendar un proceso escolar junto a otro catequético (JS). O, lo que es peor, concertar una pedagogía católica paralela a la pedagogía pública (en la que, por cierto, se educa el mayor número de cristianos).

5º – Desde el Evangelio, en cambio, hay que reconocer el valor de la educación en sí misma, tanto si va unida a la enseñanza escolar, o a la familia, o a otros ambientes sociales; y en cada situación concreta (AA, JB, AP, AS). Enorme valor de la educación en dos aspectos distintos:

- a) como vía de humanización (CM, JLL), derecho esencial de la persona (AG); y
- b) como proceso de liberación, tanto del cautiverio social, político, económico, cultural (JP, JB, AS, AP), como de *La Peste* en cuanto tal (AA).

La advertencia de la Congregación vaticana (*La escuela católica*, 1977, 58) no puede desoírse más: «*dado que la educación es un medio eficaz de promoción social y económica para el individuo, si la Escuela Católica la impartiera exclusiva o preferentemente a elementos de una clase social ya privilegiada...*».

6º – Es un deber notar que la liberación –este segundo valor educativo– corre el riesgo –mucho más que el otro– de ser politizado (EF), instrumentalizado (mediante leyes educativas) por el Estado o por el afán revolucionario; se re-

gresa así al modelo funcional, sometido al control de la eficacia, la competitividad, la selectividad... etc.

7º – Por el contrario, conviene insistir en que el fenómeno educativo –en cuanto tal– es una vivencia de relaciones personales *con el mundo, con los demás y con el Creador* (P. Freire); ellas –en cuanto relaciones– piden *amar con ternura*, incluso al más débil, sin interponer otros criterios, dentro de un *espacio humano capaz* (AA).

8º – Ahora bien, el modelo interrelacional de convergencia, o mejor, de implicación mutua entre educación y fe, se basa en los puntos de contacto entre la Naturaleza y la Gracia de Dios que le sale al encuentro. Es la *mystagogía* o iniciación en una novedad radical, una fractura gozosa, más que una continuidad.

Durante el seminario se han sugerido varios puntos de esta fractura:

- El amor con *ternura* a los pequeños, máxime si desvalidos u oprimidos (todos);
- (lo que también es signo de Gracia ante los demás hombres) (AS);
- una oferta de humanidad y socialización para todos (JLL, CM).
- Despertar un afán cultural insaciable por el patrimonio cristiano incluso (AA, JL).
- Afrontar los desafíos de la vida colectiva inscritos en la enseñanza escolar (JL, JLC).
- Conocer el Evangelio en la escuela común, junto a las religiones de los otros (JP).
- La Palabra, continente de todo, en la escuela y en el ocio (MB, AM).

Os pido perdón por las posibles omisiones o tergiversaciones y, en consecuencia, os ruego vuestras enmiendas.

½½

..... JOB

Alguna (escadussera) persona em va fer saber amablement que era *lectora meva* a catalaunia. La meua reacció davant d'aquest fet queda, evidentment, a molta distància del que m'imagino que sentiria si hagués rebut el premi Nobel de Literatura, o ni que sigui algun altre dels diversos premis existents. Tanmateix, he de reconèixer que sona agradable i incitador pensar que els equilibris personals que a vegades faig per aclarir-me posant negre sobre blanc les meves càbories puguin interessar algú més que a mi. Potser és un cas concret d'allò que s'acostuma a afirmar: que tan sols saps bé allò que pots arribar a explicar de manera prou intel·ligible.

En això m'he posat a pensar quan, una vegada més, m'he trobat davant una petició que ha tornat a engegar dins meu un *mecanisme benefactor*, que ja he comentat alguna altra vegada. Tot passa de manera força senzilla, però no sense conseqüències. Un bon dia algú t'adreça una petició. A una persona jubilada se li pot arribar a demanar pràcticament qualsevol cosa. A mi, naturalment, no em demanen mai que faci de cangur dels néts que no tinc, o que faci petites gestions domèstiques en nom d'uns fills que tampoc no tinc. En canvi, suposo que el fet de ser capellà o escolapi deu facilitar que la gent et demani una xerrada, un recés, o coses similars. El meu primer moviment davant d'aquestes peticions sempre ha estat fu-

gir-ne, sota l'excusa (molt probablement ben fonamentada) que d'allò que em demanen no en sé ni un borrall. Ja fa anys que vaig descobrir, però, que aquesta fugida resultava injustificada si, tot reconeixent la meua incapacitat, aprofitava la petició per aprendre alguna cosa sobre el tema. Per això en dic *mecanisme benefactor*, i jo ja m'entenc. No tinc manera de saber si les meves intervencions han estat mai ni que sigui una mica positives per a algú (¿com es podria mesurar, això?), però tinc clar que de cara a mi han estat ocasions d'aprendre, i per això m'he prohibit a mi mateix de fugir-ne.

Després d'aquesta llarga introducció el *meu* possible lector ja podrà fer-se càrrec que quan, fa poc (gràcies a les noves, encara que modestes, relacions que he anat adquirint a l'Anoia després de dos anys de viure-hi), em van demanar unes xerrades sobre Job, jo vaig ser capaç de reprimir els meus desigs immediats de fuga, per contestar polidament que sí. La persona que em contactava potser es va quedar amb la idea que jo devia estar ben preparat en el tema, cosa que ja miraré d'aclarir-li. Una cosa ben diferent són les conseqüències a què ja he al·ludit abans; aquestes me les visc jo tot sol en una gamma força àmplia que va des de l'*ets un idiota que et fiques de peus a la galleda* fins a l'*ets un irresponsable per acceptar parlar d'allò que no saps...* Bé, em dic, aquest deu ser el preu a pagar per poder aprendre

alguna cosa sobre un nou camp que altres enceten davant teu. La Marie Balmory ho diu més ben dit: Hi ha portes que són massa estretes per passar-les tot sol, i cal franquejar-les amb un altre. Té raó, com (gairebé) sempre.

Com més s'ha anat acostant la data de les xerrades, el mecanisme s'ha accelerat dins meu. Després de descartar, per improductives, les reaccions autorecriminatòries, he anat entrant en la fase d'aprenentatge. Així es comprova, una vegada més, que el mecanisme és (pot ser) *benefactor* (per a mi).

La veritat és que el tema de Job no m'era pas desconegut del tot. Fins em porta records ja una mica llunyans. Concretament, de l'abril de 1973. Jo era a Iratxe, de professor (si més no, nominal). Probablement de resultes d'uns refredats mal curats que arrossegava gràcies a viatjar en moto fins en època de nevades i amb un equip tan reduït com uns simples plec de paper de diari sota el jersei (tot plegat acreditava un cop més allò que em deia la mare, de petit: "Qui no té seny, no té fred"), vaig pescar una pleuritis que em va regalar un mes d'hospital a Pamplona i una baixa fins al final de curs, fent repòs i vida de tísic. A partir de la segona setmana d'internament el

metge es va sentir liberal i em va deixar fer una única cosa: llegir. Un dels llibres que vaig devorar va ser “La impaciència de Job”, de José María Cabodevilla. La meua memòria no arriba a recordar més que una impressió general de *xoc*, degut a aquella lectura, que aviat va quedar colgada sota altres estrats posteriors d'experiència. Vaig haver d'esperar força anys (potser més de 10?) perquè el tema tornés a surar en la consciència. A Can Serra, quan ja hi duia temps llarg, l'arribada d'en Carles Mascaró va ampliar el meu àmbit de lectures amb les que ell em passava, moltes en francès, ja que era devot dels corrents que ens arribaven del país veí (pel nord, vull dir). Un d'aquests llibres va ser “Job et l'Excès du mal” de Philippe Nemo (Grasset, París 1978). Ara, l'onada del *xoc* va ser bastant més contundent. El llibre, llegit i rellegit (només té 240 pàgines en format no gaire gran), va anar a raure al Senegal, on no sé si encara hi deu ser. Però la seva llavor no m'ha abandonat mai més.

De manera que sobre Job jo ja havia passat dues sotragades de ca l'ample. Mai, però, no havia (ni he) seguit cap curs sobre el particular, ni puc dir amb bona consciència que “hi entengui”. I això és el més curiós del cas: sembla com si el personatge “em busqués”, una idea que –si no ho recordo malament– transmetia el llibre de Nemo: el mal arriba a tornar-se significatiu precisament per la seva *persistència* a buscar la persona, com en un intent d'individualitzar-la, de singularitzar-la. ¿Job, se'm tornaria a mi significatiu per la seva persistència a acostar-se'm?

Perquè, i novament ho he d'agrair a en Carles Mascaró, vaig conèixer l'obra de Marie Balmory. Em va fascinar literalment. He llegit tot el que ha publicat i el que n'he pogut rastrejar per internet (articles diversos). M'he sentit feliç de poder traduir al català dues de les seves obres perquè em semblava un bon servei a persones que esti-

mo i que no llegeixen en francès. Des de llavors que no paro de pensar-hi i d'aprofundir en les seves intuïcions. Doncs bé, Balmory presenta també una curiosa reflexió sobre Job (“L'origen diví”, Fragmenta, 2008, pàgines 249-263 i 282-284). ¿Ja hi tornem a ser? ¿A la tercera va la vençuda? Balmory nega explícitament que ella sigui teòloga (i, *a fortiori*, que sigui exegeta) i insisteix que el seu ofici és sols fer de psicoanalista. Aquesta perspectiva em va agradar. Jo coincideixo amb ella que ni sóc teòleg ni exegeta; la supero en el fet que tampoc no sóc psicoanalista. No afegiré la llarguíssima llista de coses que tampoc no sóc. Això no m'impedeix, em sembla, tenir cap per pensar i experiència personal per viure. Aquest pensament m'ha ajudat molt a l'hora d'eliminar les temptacions de fuga, i per agafar el toro per les banyes a l'hora de plantejar-me temes dels quals no sé res... oficialment, encara que a nivell estrictament personal m'hi hagi barallat i me n'hagi fet *la meua idea*.

Ara, novament, Job ha trucat a la meua porta. No crec que sigui endebades i n'espero de debò un nou enriquiment personal. I m'han vingut ganes d'explicar “on sóc” en aquest moment, després de do-

nar-hi voltes des de fa dies (mentre escric això, ja falta només una setmana per a la primera xerrada i la pressió comença a pujar).

Deixo de banda algunes coses que he llegit a corre-cuita, com Frederic Raurell (“Ètica de Job i llibertat de Déu”, amb abundant bibliografia que em significarà moltes hores de lectura, espero), on fa uns plantejaments que m'agraden, en la línia de reivindicar la llibertat de Déu i, per tant, d'obrir el terreny de *la gratuïtat*, única relació digna de persones. Deixo altres aspectes que també m'agraden molt de la Balmory, i em concentro en les *dues fases* que ella planteja dins de la crisi de Job: una primera onada de desgràcies que priven Job de tot allò que *posseïa* (ramats, criats, cases i fills) i una segona en què allò que s'esquerda i acaba trencant-se és *la imatge de si mateix* (que, de rebot, inclou la imatge del *déu* que la sustenta) gràcies a *una lepra* que té efectes personals i socials. Job, l'home íntegre, s'ha trencat i és rebutjat. ¿Com no recordar allò tan bonic d'Elias Canetti: “Va arribar un moment en què tot allò que ell havia estat s'ensorrava. I ell s'estava a un costat, dret, aplaudint” (*El corazón secreto del reloj*)?

La primera onada acaba amb les dramàtiques paraules: *Nu he sortit del ventre de ma mare, i nu hi retornaré...*, ben conegudes per qualsevol escolapi, en boca de Calassanç ja vell, en sentir la lectura de l'*Ea quae pro felici*, el vespre del 17 de març de 1646. ¿Calassanç, el Job de la nova Llei? Així ho havia pensat jo moltes vegades i ho havia sentit comentar sovint... fins ara. Ara m'ha semblat descobrir que aquella formulació, tant en boca de Job com en la de Calassanç, *tan sols* es refereix a la primera fase. L'onada de pèrdues ha deixat els dos personatges sense *cap cosa*... excepte *ells mateixos*. Com diu la Balmory, *cap cosa*, en el terreny de l'humà, pot resultar molt beneficiós, pot significar el naixement del subjecte. En el llibre de Job arriba tot seguit la

segona fase, en què el personatge és tocat *en els seus ossos, en la seva carn*. I Job tria la depressió en comptes de la perversió.

Em demano si Calassanç va fer el mateix. Ja queda clar que, fent seves les paraules de Job, s'hi identifica. Tanmateix, si són unes paraules que clouen la primera fase, ¿no hi ha una segona fase? M'entra una gran curiositat i em poso a repassar les cartes posteriors a aquell vespre fatídic... Regiro els volums de l'Epistolari, l'única font que jo pugui consultar ara mateix. En el volum VIII, pàgines 313-449, s'hi troben les cartes 4342 a 4578, datades entre el 17 de març de 1646 i el 1r d'agost de 1648 (¿l'última carta escrita, encara que per mà aliena, crec?). Hi busco algun element que em resulti significatiu de la segona fase. Del que m'ha semblat trobar, aquí tan sols en faig un curt resum.

Les cartes 4342 i 4343 són precisament el primer comentari posterior a la lectura del breu. Són els dos comunicats a les comunitats que s'han conservat, a Chieti i a Narni. Els el comenta, acompanyat d'unes escasses paraules (¿en plena depressió salvadora?): "Havent estat publicat aquest vespre el breu de Nostre Senyor, el contingut del qual podreu veure en el bitllet inclòs, ho comuniquem a les vostres reverències perquè sapiguen com estan les coses del nostre Orde. No deixeu, però, de *continuar alegrement el nostre Institut* i de *mantenir-vos units* i en pau, esperant que Déu posarà remei a tot. Això és tot el que se m'acut de dir".

Evidentment, aquella nit Calassanç no devia dormir... La pell es trencava i la seva pròpia persona entra-

va en naufragi total. Devia intuir, però, que alguns elements són necessaris per travessar la fase depressiva: no quedar-se al llit i no trencar els lligams...

Curiosa la carta següent, 4344, mig escrita ja i interrompuda per la lectura del breu. La darrera part, després de sentir-lo llegir, ho comunica i acaba reblant: "però que la vostra reverència *no perdi l'ànim* perquè esperem en el Senyor que se solucionarà mentre ens mantinguem *units*". Les cartes següents insisteixen en altres

idees: la *confiança* absoluta i la petició (normalment al superior) que *animi* la resta de companys. En la 4347 apareix un altre element important: "que el Senyor doni a tots (hi inclou els jesuïtes de qui, diu, s'afirma que són darrere de tot) la seva santa gràcia i a nosaltres *pacència i conformitat amb el seu sant voler*". ¿Què és, però, *el que Déu vol?* Constantment ressona: no deixeu de fer la vostra tasca, si pot ser millor encara que abans. També apareix una altra idea que em sembla molt fecunda: "tanmateix esperem la redempció *in spem divinam contra spem humanam*" (carta 4353).

L'interior de Calassanç no s'ha quedat aturat en el silenci congelat que tanca la primera fase. Tornar *nua* una vida que es va rebre *nua* s'assembla massa a l'actitud del criat poruc, que embolica el denari que li han confiat dins d'un mocador i l'amaga per por de perdre'l. Calassanç sembla descobrir que *allò que Déu vol* no és res de l'ordre d'aquella submissió negativa, sinó el risc personal, ben exemplificat pels criats que fan treballar els diners rebuts, a semblança de l'amo que també s'ha arriscat a perdre'ls quan els posava en mans dels criats. ¿Fer un salt, doncs? Clar que sí (gràcies, Kierkegaard)!

Hi torna: "M'imagino que, abans d'anar-se'n de Nicolsburg, ja deurà haver rebut l'avís de la ruïna del nostre Orde i, encara que *sembla una cosa irremediable*, de fet a Déu no li costarà de donar-hi remei. [...] Ja he escrit altres vegades que aguanteu fort, que espero que *Déu trobarà el remei que no saben trobar els humans*" (carta 4356). Més enllà de representacions que ja no suportem (un Déu "provant" a través del patiment el just, per

veure si ho és o no de debò), hi ha una veritat de fons, una necessitat d'aclariment de la persona, per saber ella mateix "on és", davant el rept de la relació absoluta.

Potser per això hi afegeix un nou motiu: "Convé mantenir-se fermes en les dificultats que Déu ens envia perquè a través d'elles vol *provar qui el serveix de debò per amor*" (carta 4364). El procés interior continua viu, doncs. Job també era reputat com un home just. Malgrat això, no quedava prou clara la motivació de la seva relació amb Déu, massa semblant a la relació que ell mateix imaginava amb temor que els seus fills hi tenien (beneeixen Déu mentre els va bé). "Toca'ls en els seus ossos, en la seva carn i *et beneiran* (et maleiran) a la cara". Cap relació interessada no és sana i necessita ser posada a prova per recuperar la seva puresa, de persona a persona, sense cap objecte cobejable entremig...

Passes pàgines i et quedes parat novament de recordar coses que més o menys ja saps, però no dins d'aquest context on ara s'arrauleixen i es deixen estirar com cireres. Calassanç pateix ja fortament per causa del fetge. Ni tan sols pot celebrar l'eucaristia perquè no s'aguanta dret tanta estona... Continua, però, consolant i animant *altres* persones (vegeu la tendra carta 4397 o la impressionant 4400, un exemple de seguretat personal davant tot el fang que rebia de pertot arreu) i aguantant ferm la pressió de les enraonies que amplifiquen la desgràcia amb fantasmes imprecisos. Ell prefereix sempre atènyer-se a la realitat objectiva, sense anticipar "què passarà demà".

Ho diu molt específicament la carta 4410: "en les obres de Déu convé *no tenir pressa*, sinó que *amb gran flegma* i paciència s'ha d'esperar...". Intenten (inútilment) tallar la seva xarxa de relacions (carta 4413) interceptant el correu o fent que li arribi fins amb tres mesos de retard. Aïllar-lo. Proce-

diment que recorda les paraules d'Elifaz a Job: "Au, crida, doncs! ¿Existeix *el teu interlocutor?*". Una allau d'informes arriben de pertot intentant fer creïble l'afirmació que la seva obra "és supèrflua" (carta 4417).

Un procés penós té lloc, doncs, dins de la persona, en direcció a enfortir la seva condició de *subjecte únic*, més enllà de tot el que passi "per fora", però sense perdre la connexió amb la realitat. Tot-hom sembla haver-se confabulat per fer-li veure que tota la seva vida ha estat un error, un immens error. Ell resisteix. No es tracta, però, d'un exercici d'estoïcisme o de tossuderia prometeica. La motivació ha estat depurada. La darrera carta escrita per la seva mà ho confirma. És una de les que més m'agraden: "*Constantes estote, et videbitis auxilium Dei super vos*. I ara preguem per vosaltres perquè no us entristiu, sinó que enmig de la tribulació brilli més la vostra virtut. Per defecte de la vista ja no em puc allargar escrivint. Que el Senyor ens beneixi tots". És del 20 de maig de 1647 (carta 4463). ¿Per què m'agrada tant, tan curta com és? Comença amb una cita prou coneguda. És de l'Èxode (14,13). Paraules de Moisès al poble en el moment de màxima depressió, que continuen amb l'explicitació del motiu per a confiar: "No haureu de fer *més que mirar*". Altre cop *la gratuïtat*. La relació alliberada de qualsevol interès sòrdid, de qualsevol negoci brut, de qualsevol intercanvi utilitari o cobdiciós, recolzant únicament damunt la confiança en la persona que et parla. Eliminat del tot qualsevol temple que s'assembla a una cova de lladres. Relació de persona a persona, neta, pura. Aquesta és la relació que Déu vol: adoradors d'esperit a esperit, de persona a persona.

¿Calassanç ha acabat ja la seva segona fase? Ho sembla: Job acaba la seva segona resposta dient: "Jo només et coneixia d'oïda, però ara *t'he vist amb els meus ulls*" i Calassanç garanteix a la constància

aquesta mateixa experiència: *videbitis*. M'agrada també que pregui per fer fora la tristesa destructiva, perquè brilli *la virtut*. Al meu Balaguer d'infància, tinc associada aquesta paraula amb situacions ben diverses, però totes il·lustratives. Se solia dir, per exemple, que una persona amb les mans fredes a l'hivern, *no tenia virtut*. O que una persona que no tenia ànim per a res o que mostrava signes de tristesa, tampoc no en tenia. Com si, amb aquesta expressió, es volgués donar a entendre aquella mena d'empenta interior que ens aguanta dempeus com a subjectes... enmig d'una ensulsiada general, d'una *boria* gelada. M'encanta aquell toc final, signe d'humanització: s'excusa de no escriure més llarg... perquè no hi veu prou! I, encara, l'expressió en llenguatge inclusiu "*ens beneixi tots*". En cap moment no sembla jugar des de fora, com tan sovint passa en el llenguatge eclesiàstic i litúrgic..., on "algú" parla de deïtats o coses que han de passar a "altres persones".

Acabo aquest ja massa llarg escrit. No acabo però les idees, que van venint en onades successives. Com fa notar la Balmory, el Job que al començament del llibre és *un fill*, el més gran dels fills de Llevant, al final del relat, després de passar tota la seva crisi, es manifesta com *un pare*, capaç de deixar en llibertat els seus fills i de donar nom i dot a les tres filles. Més enllà de la "père-version" lacaniana, m'hi ressonen altres sintonies, com ara aquell fragment que em posa els pèls de punta, en *La Creació* de Haydn, les paraules de Rafael el cinquè dia: "Seid fruchtbar, wachset, mehret euch, Erfreuet euch in eurem Gott!". Sí, definitivament, sembla que "esdevenir pare", ser fructífer, va del bracet amb el creixement i amb l'alegria compartida amb *el vostre déu*, el de cadascú, el que cal des-

Senyor meu i Déu meu, Jesús:
avui, Dijous Sant, a mitja nit, al peu del sagrari,
us faig entrega total i incondicional del meu cor.

No vull que en el meu pobre cor hi visqui
ningú més que vós; és per a vós sol.

Faig el propòsit de desterrar-ne l'egoisme
que hi porto tan arrelat, el meu terrible amor propi,
el meu esperit de vanitat
i totes les meves imperfeccions i defectes,
fills d'una supèrbia dissimulada.

Avui, en aquesta nit, Jesús meu,
faig el propòsit de lluitar-hi a mort,
de negar-me a mi mateix i de morir a mi mateix.
Vull desarrelar, amb la vostra gràcia,
totes aquestes males herbes per tal que vós sol,
oh Senyor meu, hi visqueu i que el meu cor
es fongui amb el vostre i no tingui més voler que el vostre,
i no sigui jo, Senyor, qui actui
sinó vós sol, essent jo un misèrrim instrument.

Jesús, aspiro a ser sant,
a fondre'm amb vós, a viure la vostra vida.
Senyor, feu de mi el que més us plagui.
Sóc ben vostre, em dono totalment a vós.
Feu-me anar com vulgueu,
doneu-me sols l'Amor vostre i la vostra Gràcia.
Sols us pidolo la gràcia de l'Amor.

Pere Tarrés

La família del beat era originària de Manresa. Ell hi nasqué l'any 1905. Per qüestió de feina la família es traslladà uns anys a Mataró i en Pere anà als escolapis i va fer la primera comunió a l'església de Santa Anna; en tenim el recordatori. Fet el batxillerat a Manresa cursà la carrera de metge a Barcelona. En aquells anys fou membre molt actiu de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Exercí de metge en diferents llocs i el 1938 va ser mobilitzat al cos de sanitat de l'exèrcit republicà. En aquest període va escriure un "Diari de guerra", després publicat. Va ser fundador de l'Obra Benèfica Antituberculosa. Entrà al seminari i fou ordenat el 1942. Es llicencià en teologia el 1944 a Salamanca. Exercí sobretot a Sarrià, on se'l venera avui a la parròquia de Sant Vicenç. Morí als 45 anys (1950). L'ofrena transcrita la va escriure al seminari l'any 1940.

cobrir enmig de la crisi. Que són coses que no s'han de separar, sota risc de perversió; però, per arribar-hi, sembla també que cal passar el procés depressiu sencer, en

les seves dues fases, sense aturar-se al final de la primera. Entesos. No glorificaré més Calassanç pel seu estoïcisme, sinó pel camí complet: no haureu de fer més

que mirar; els enemics els veureu ja morts flotant en el mar quan surti el sol damunt les vostres vides, a l'alba. En això el reconec un creient. D'això vull aprendre. ½½

Una pintura d'Agustí Robert als escolapis de Sarrià

La que havia estat “sala de visites” de quan temps era temps Sarrià feia d'internat, i que ara en diem l'auditori, és un espai prou conegut pels escolapis, perquè és allí on solen fer-se els actes col·lectius de la Província quan no s'escau l'ús del gran saló d'actes. En els temps morts abans de l'inici o durant algun descans de les activitats que s'hi fan, segurament que més d'una vegada la vista s'haurà entretingut en l'esguard dels quadres que en decoren les parets. En un d'ells, un llenç vertical de notable proporció, s'hi veuen amb fons fosc i terra enrajolat dos homes de vestimenta antiga, l'un de genolls, cap cot i braços de súplica, i l'altre posat dret al seu costat, amb els braços plegats i mirada més elevada, però també amb actitud introspectiva.

Amb una mica de paciència i dificultat hom pot descobrir-hi la signatura del seu autor, A. Robert i Surís. El títol no hi figura, naturalment, però el sabem: “*Gli cioccarei nella mesa*”, un títol en italià, perquè el seu artista el va pintar allí a Roma, com consta al dessota de la seva signatura, en els seus anys de formació artística.

Agustí Robert havia nascut a Barcelona el 1860, en el si d'una família de patrimoni considerable: només cal dir que el seu germà gran fou Robert Robert i Surís (1851-1929), el ric home de negocis que es féu construir l'anomenat Palau Robert al capdamunt del Passeig

de Gràcia (ara a mans de la Generalitat) i que pels seus bons serveis polítics i econòmics a la monarquia alfonsina va ser gratificat amb els títols de marquès de Robert i comte de Torroella de Montgrí, on hi tenia una gran propietat.

Però el segon i darrer noi (tenien dues germanes més), Agustí, ja hem vist com, seguint en certa manera la tradició de l'auca *estevisiana*, va sortir a artista. Havia estudiat als escolapis de Sant Antoni –no sabem si també ho féu el seu germà gran– i després començà la carrera d'arquitectura, que no la va pas acabar. Amb només vint-i-un anys va marxar a Roma per treballar la seva vena artística, que li corsecava més que no pas l'arquitectura, sense, però, haver de prendre vida bohèmia, perquè el substanciós compte patern li assegurava una total comoditat i tranquil·litat en la capital pontificia i la seva exclusiva dedicació a l'art. I va ser allí on creà la referida pintura que tenim a l'auditori del col·legi escolapi de Sarrià.

Mes, ai!, que a Roma va agafar una terrible malaltia –diuen que si la malària– que li paralizà totalment la mobilitat de les cames, sense que la ciència mèdica de llavors, tot i abocar-hi grapats de duros, hi pogués fer res. El 1884 retornà, abatut, a Barcelona. Intentà sobreposar-se mantenint el pols amb l'art, i així el trobem com a membre del jurat seleccionador de les obres que havien de figurar

en l'Exposició de Belles Arts de 1891, o, en el mateix any, en la junta creada per a decidir les obres d'art que adquiriria l'Ajuntament de Barcelona. El 1893 va ser un dels nou artistes que conformaren la Junta Directiva del nou Centre Artístic de Sant Lluç.

Amb l'inici del segle XX la seva vida va donar un tomb important. Fos la reflexió sobre la condició humana a què l'havia abocat la malaltia, fossin els sentiments pietosos que tenia ben arrelats –potser des del seu pas per les aules de Sant Antoni– o per alguna altra circumstància, decidí de deixar l'art per dedicar-se amb entusiasme i de ple a la beneficència. La seva obra més duradora –però no pas l'única– va ser la creació d'un menjador caritatiu, el Restaurant Obrer de Santa Madrona, a la parròquia barcelonina del mateix nom, primer al carrer Viladomat, i després a Calàbria, on, segons la premsa, uns tres-cents obrers al dia podien dinar-hi a un preu molt mòdic. Atesos els bons contactes familiars d'Agustí, aquesta obra benèfica va ser sovint visitada per personalitats al seu pas per Barcelona, com Antoni Maura el 1903 o el rei Alfons XIII quan vingué per primer cop a la ciutat el 1904 (aquella vegada del polèmic boicot), i hi reiteraren

les visites el bisbe de Barcelona, l'alcalde i el governador civil.

El 1905 va posar per escrit el seu pensament sobre la qüestió social, en un llibret de 90 pàgines titulat *A las clases directoras de Barcelona*. No esperéssim pas de trobar-hi un plantejament de justícia social o de redistribució de rendes, sinó una crida a l'exercici de la caritat. Segons va escriure-hi (dirigint-se a la burgesia barcelonina), *“la balanza social se encuentra excesivamente cargada de su*

lado: del lado del capital” i per això *“las clases directoras deben ser los pesos de esa balanza, a la que han de mantener equilibrada no por el peso de su poder material, sino por el de su valer intelectual y moral, y poniendo, al mismo tiempo, parte del peso de su propia riqueza en el otro platillo por medio de la caridad”* (p. 5).

A part d'aquesta seva principal obra del menjador obrer, a Agustí Robert se'l troba participant també en altres accions socials, com

en la comissió organitzada des de governació per a l'atenció als obrers el 1904, en el Sindicat d'Obreres de l'Agulla, a la comissió episcopal que es creà el 1906 per a l'estudi de les qüestions obreres i en la Junta Provincial de Protecció a la Infància el 1911. Va morir el 1913, deixant part de la seva herència a benefici de la seva obra del Restaurant Obrer de Santa Madrona. El 1925 aquesta obra benèfica encara funcionava, perquè en aquell any va ser visitada per la reina Victòria i les infantes Beatriu i Cristina.

No consta en quin moment, ni amb quines condicions, el quadre d'Agustí Robert que ara hi ha a Sarrià va passar a mans dels escolapis. El primer inventari del col·legi sarrianenc és de 1897, tres anys després de la seva inauguració, fet fet pel P. Joan Miracle, que n'acabava de ser nomenat rector. És un inventari detallat, en algunes coses fins a l'extrem i tot, però que en canvi remata amb una única frase i una única quantitat, 29 quadres, les existències artístiques amb què es trobà a la seva arribada a Sarrià, sense donar-ne detalls. Potser era un quadre que venia de Sant Antoni o potser ingressà directament a Sarrià amb motiu del nou edifici. En qualsevol cas, en les fotografies més antigues que hi ha de la sala de visites del col·legi, ja hi figura. Anys després va ingressar a l'arxiu del col·legi –ara a l'Arxiu Provincial– un quadret petit que evoca la tela gran d'Agustí Robert com si es tractés d'un esbós o projecte previ. Al seu darrera s'hi va anotar: *“Obsequio de la Sra. Llusá de Abadal al Colegio, en el curso escolar 1956-1957, durante el rectorado del P. Jaime Massaguer”*.

Déu nos guardi de pretendre jutjar les intencions i sentiments d'Agustí Robert. Apostà per la caritat en uns moments en què la qüestió social prenia vessants més punyents i reclamacions de major justícia, i quan inclús des de les files conservadores hi havia qui advocava per la creació d'institu-

Giovanni Papini

Papini nasqué i morí a Florència (1881-1956). D'origen humil fou introvertit, solitari i autodidacte. Llegí de tot a les biblioteques públiques i fou escriptor, promotor cultural, filòsof. Es convertí al cristianisme cap a la meitat de la seva vida, i fruit d'aquest canvi va ser el seu llibre "Història de Crist" (1921). Manifestà simpaties pel feixisme i per això, després de la guerra s'eclipsà. El seu llibre sobre Crist s'acaba amb una oració molt llarga de la que en copio un fragment significatiu.

Senyor Jesús, estàs cada dia enmig de nosaltres i estaràs amb nosaltres cada dia.

Nosaltres tenim necessitat de tu, només de tu i de ningú més. Només tu que ens estimes pots tenir, per tots nosaltres que som, la compassió que cadascú de nosaltres sent per si mateix. Només tu pots conèixer com és de gran, immensament gran, la necessitat de tu en aquest món, en aquesta hora del món. Ningú més, ningú dels que viuen, ningú dels que dormen en el fangueig de la glòria no ens pot donar a nosaltres, necessitats, a nosaltres, enfonsats en la penúria atroç, en la més esborronadora de les misèries que és la de l'ànima, ningú no ens pot donar el bé que salva.

Tots et necessiten, fins i tot els qui ho ignoren; molt més els qui ho ignoren que aquells que ho saben. L'afamat va darrere del pa i té fam de tu; l'assedegat s'imagina que vol aigua i té set de tu; el malalt té la il·lusió de voler la salut i el seu mal és l'absència de tu.

Aquell que en aquest món cerca la bellesa et cerca a tu, sense saber-ho, perquè ets la bellesa entera i perfecta; aquell que en les seves cavil·lacions persegueix la veritat, et persegueix a tu, que ets l'única veritat digna de ser coneguda; i aquell que allarga els braços vers la pau, els allarga vers tu que ets l'única pau on puguin descansar els cors. Et criden i el seu crit és indiciblement més dolorós que el nostre.

T'esperem. T'esperem cada dia a despit de la nostra indignitat i contra tot impossible. I tot l'amor que podríem expressar amb els nostres cors devastats serà per a tu, Crucificat, que fores torturat per l'amor que ens tens.

cions de previsió obrera en lloc d'esperar de la generositat dels qui tenien molt. Ell, preocupat per la pobresa obrera, optà per crear un menjador per a obrers, vés a saber si recordant que també el Calassanç que li haurien explicat

a Sant Antoni s'havia posat a fer escola per als necessitats sense pensar-s'hi gaire més. Tant de bo que la pròxima vegada que, a Sarrià, hi hagi algun acte en l'antic saló de visites, a l'auditori d'avui, i vegem de nou el quadre

"*Gli ciocciari nella mesa*" el contemplem ara amb una nova mirada, amatents no només a les seves majors o menors qualitats artístiques, sinó sobretot a l'ànima de qui en fou el seu autor, Agustí Robert i Surís. ½½

Encetem un nou període emmarcat en el nou pla estratègic per al bienni 2010-2012 que entre altres coses preveu millorar la gestió de la informació documental i obrir l'arxiu i la biblioteca a internet. El primer objectiu del nostra pla estratègic és el trasllat a unes noves instal·lacions que ens permetrà continuar la nostra tasca amb més eficiència i comoditat. Aquest any 2010 hem tingut present dia a dia aquest objectiu. Avui ja podem afirmar que el projecte ha estat assolit, almenys pel que fa al trasllat físic de l'arxiu i la biblioteca. Deixarem per al final el comentari sobre aquest esdeveniment que ens ha mantingut ocupats al llarg de tot l'any i fem memòria dels fets i esdeveniments, i de les ad-

Memòria 2010

Oriol Casanovas i López

quisicions de patrimoni més rellevants.

..... ENTRADES DE DOCUMENTACIÓ HISTÒRICA

Us detallem les entrades de documentació més importants.

El gener, la parròquia de la Puríssima Concepció de Sabadell ens feia entrega d'uns documents força interessants per a la història del nostre col·legi sabadellenc: es tracta d'estatuts, originals i esborranys i altra documentació administrativa de la Mútua Escolar Fèlix Amat, creada l'any 1932 per a que l'Escola Pia pogués continuar oferint el servei de classes en haver-se prohibit per llei que les

entitats religioses poguessin tenir centres educatius. Amb la mateixa cessió hem ingressat uns originals dels estatuts del Patronat Benèfic Popular, entitat creada en circumstàncies similars a l'anterior arran de la supressió de les subvencions a les entitats benèfiques per part de l'Ajuntament de Sabadell. De Tàrraga hem rebut força documentació en diverses tandes: cal destacar l'arxiu de la comunitat, que havíem donat per perdut. Amb ell completem tots els arxius de les comunitats-col·legis. També ha ingressat documentació referent a alumnes, fotografies de finals de segle XIX i inicis del XX, exemplars de les revistes *La Academia Calasancia* i *Revista Calasancia* i llibres esco-

lars antics, alguns d'ells del segle XVIII. De Mataró ens arriba una petita però significativa donació: dues llibretes d'exercicis d'aritmètica dels cursos 1923-24 i 1925-26, trobades entre les runes d'una casa en demolició. En el darrer trimestre de l'any ens ha arribat per avió i de Mèxic l'arxiu del pare Francesc Cubells, el qual formarà un fons personal independent, el Fons Cubells.

De tant en tant en Jaume Pallarolas ens porta llibres antics o documents fruit d'una troballa en el mercat del llibre vell. Habitualment són exemplars de llibres escolars editats per l'Escola Pia, però també poden aparèixer altres documents, com els dos plànols de Barcelona de finals de segle XIX, on s'hi poden veure projectats els futurs carrers de l'exemple, amb tan sols algunes illes de cases edificades. En ells podem veure com el carrer Parlament havia de continuar cap al Raval pel lloc on actualment hi ha el nostre col·legi de Sant Antoni.

L'Aniol Noguera, junior, ens fa aportacions de manera periòdica i entrega material de les trobades familiars de Pineta, entre altres temes.

Hem rebut del monestir de Sant Pere de les Puelles dos llibres perfectament restaurats, del fons de Mataró: es tracta del *Libro de Cosas notables* o crònica del col·legi (1737-1826) i la *Procura* (1738-1791) o llibre d'entrades amb balanç mensual.

..... OBJECTES PERSONALS

El pare J.M. Beltran ens fa arribar 42 estampes procedents de la família Solà-Buigas, recordatoris de primeres misses d'escolapis, i altres objectes com medalles escolars i llibres. Les germanes del pare Vidal i Bachs donen a l'Arxiu la Medalla de Sabadell que va ser concedida al seu germà, el calze de la seva primera missa i objectes litúrgics per a celebrar misses a casa.

..... MUSEU

Hem rebut aquest any dues imatges de la Mare de Déu: de Sarrià, el 30 de setembre, una talla sobre fusta de sequoia atribuïda a l'escultor Salvador Aulèstia. De la comunitat de Santa Eulàlia ens arriba, el 15 d'octubre, una escultura en fang de la Mare de Déu de l'Estany, obra del germà Antoni Peralba.

..... CONSULTES

Hem enregistrat 72 consultes d'usuàries al llarg de l'any. Remarquem les més rellevants. En Josep Estany i Bassa cercava informació per al seu llibre *Escotisme a Granollers: 1958-1969*, moviment en el que van participar coneguts escolapis de l'escola de la ciutat. Maria Antònia Punyet ha vingut diverses vegades a consultar documents i fotografies per a la realització d'una història del bàsquet a Mataró. Sobre l'Escola Pia de Morella, Marta Garcia Monfort, resident en aquesta població, realitza la seva tesi doctoral que presentarà a la UNED. Immaculada Rius Dalmau, investigadora sobre història de l'educació, ha consultat documents i llibres escolars sobre els estudis de francès per a la seva publicació: *Aprender francés en España entre 1876 i 1939* (Barcelona: PPU, 2010). Baldiri Barat cerca imatges sobre el monestir de Sant Antoni per a la web

monestirs.cat. Jaume Clarà realitza una història de la comunitat de Moià, i Albert Rossich, professor de la Universitat de Girona, cerca la biografia i l'obra del pare Jaume Vada per a la confecció del Diccionari d'acadèmics de la Reial Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona.

..... FORMACIÓ I DIFUSIÓ

Aquest any dos estudiants de la facultat de Biblioteconomia i Documentació han fet la seva formació en pràctiques al nostre arxiu. Tots dos van acabar molt contents de la feina feta i del tracte rebut aquí a l'arxiu i la professora de l'assignatura del Pràcticum ha valorat molt positivament la nostra tasca tutorial. La feina feta pels dos estudiants ha estat molt variada i han pogut prendre contacte amb diverses tipologies documentals i fases del treball d'arxiu. El seu treball ens ha estat d'utilitat ja que amb el seu treball han augmentat la descripció de la documentació que tenim a l'arxiu.

Un grup d'estudiants de la UB, companys de l'alumna que va venir de març a maig, va visitar l'arxiu amb la seva professora, Anna Rubió.

Hem assistit a tres activitats formatives tècniques al llarg de l'any. El febrer a un curs per a tutors de Pràcticum a la Facultat de la Universitat de Barcelona; el setembre a un curs de conservació de material fotogràfic a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, i a l'octubre vàrem assistir a la Jornada d'Educació i Arxius a la Facultat d'Educació de la UB.

..... LA WEB

Hem fet força canvis en la web de l'arxiu, completant i actualitzant la informació de cada pàgina i dotant-la de traduccions al castellà, anglès, francès i italià. Una novetat molt rellevant ha estat la nova etapa de *La Plega*, el nostre butlletí informatiu, que hem convertit en un bloc que vàrem inaugurar el

febrer (<http://laplega.blogspot.com/>). Al bloc hi hem penjat sobretot històries dels col·legis i comentaris i notícies de l'arxiu, novetats bibliogràfiques, etc. El bloc ha tingut una mitjana aproximada d'11 visites diàries.

Continuant en la línia de difusió de la història de l'Escola Pia a través d'internet vàrem començar a publicar biografies d'escolapis a la Viquipèdia, però actualment els pengem al web de l'Enciclopèdia Catalana, que ha decidit obrir a col·laboradors voluntaris la redacció dels seus articles. Podeu accedir a les biografies a través d'un enllaç del bloc *La Plega*.

Per últim hem publicat i penjat al web de l'arxiu unes petites monografies en forma de fullet sobre temes concrets d'història de l'Escola Pia: el primer ha estat una petita història del Convent de Sant Antoni Abat que ha tingut molt d'èxit. A més del web també es pot trobar al taulell del Servei Solidari. L'altre fullet l'hem dedicat a la relació que tingué Calassanç amb el poble de Claverol.

..... ALTRES ACTIVITATS

L'any començava amb un esdeveniment prou important, la presentació del llibre de Joan Florensa *El projecte educatiu de l'Escola Pia de Catalunya (1683-2003): una escola popular*, la història de la Província, fruit d'anys de treball del nostre arxiver provincial. L'acte fou a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, el 21 de gener. Hi va assistir una bona mostra de representants de l'Escola Pia de Catalunya i fins i tot es va comptar

amb la presència del pare general Pedro Aguado, que es trobava de visita a Catalunya. No va ser l'única presentació que es va fer del llibre, doncs alguns col·legis van fer el seu acte particular amb la presència de l'autor. El 28 de febrer el programa de TV-3 *Signes del temps* se'n feia ressò i va emetre una entrevista al P. Florensa.

Com hem dit suara, el pare general va visitar el gener Catalunya i també va passar per l'Arxiu per fer-nos una visita, acompanyat de l'assistent per Espanya Miguel Giraldez, a qui vàrem exposar la nostra feina i el nostre desig de col·laborar amb l'arxiu general i altres arxius de l'orde. També va passar pel nostre arxiu en Julio César Boffano, responsable de comunicació de la Cúria de Roma a qui vàrem manifestar també el nostre interès per millorar les relacions amb la seu central.

Com cada any el mes de maig, el personal de l'arxiu va formar part del jurat dels Premis a la creativitat de la fundació Joan Profitós en la modalitat d'història de segon de batxillerat. Va resultar premiada una alumna de l'Escola Pia Sant Antoni amb un treball sobre el paper de la dona en els cartells polítics dels anys 1930-1939.

El mes d'octubre donàvem per bona la primera versió del *Manual descriptiu per a l'arxiver de l'APEPC*, eina de treball per a tots els que treballem i en un futur treballin a l'arxiu, en el que es descriuen les tipologies de documents que conservem i es donen orientacions per a la catalogació del material i inclou a més un ex-

tens vocabulari específic. És un document obert a futures revisions i ampliacions.

All llarg de tot aquest any hem comptat amb la col·laboració de voluntaris: el P. Àngel Casas ha treballat amb nosaltres a l'arxiu fent tasques d'ordenació i classificació, i en Mateu Trenchs ha digitalitzat des de casa exemplars de l'*Academia Casalancia*.

..... BIBLIOTECA

La Biblioteca Provincial ha guanyat protagonisme i rellevància en haver-se iniciat des del 2009 la catalogació del fons antic per a la seva publicació al Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic (<http://ccuc.cbuc.cat>). L'entrada de l'APEPC a aquest catàleg *on line* suposa visibilitat, un pas endavant cap a l'objectiu de fer accessible el nostre patrimoni documental al món. En finalitzar l'any, més de 1.000 registres del catàleg corresponen a títols de la nostra biblioteca. Aquest any hem començat la catalogació dels títols publicats al segle XIX. Per a la subvenció de 2010 comptem catalogar-ne uns 1.200 títols, que no són ni de bon tros tots els llibres d'aquest segle que tenim custodiats. La feina de catalogar llibres és una tasca especialitzada que durant l'any 2010 han realitzat dues bibliotecàries contractades especialment: la Silvia Lanau, fins el mes de juny, i la Cristina Tomàs, a partir de setembre, amb el suport de l'arxiver Oriol Casanovas. Gràcies a aquesta presència al catàleg col·lectiu, el mes de juny vàrem tenir una consulta d'una investigadora de la Universitat de Santiago de Compostel·la, implicada en el projecte *Biblioteca Digital Ovidiana*, que té l'objectiu de recollir les edicions il·lustrades de les obres d'Ovidi a les biblioteques catalanes i gallegues. Varen venir expressament de Galícia per fotografiar un exemplar de les *Metamorfosis* de 1538 (top. "16"-B-15). Aquest any també hem estat pensant en el trasllat dels llibres de l'antiga biblioteca d'Alella que

estaven guardats al col·legi de Sarrià, trasllat que hem realitzat el mes de novembre i pel que vàrem precisar més de 700 capsos, xifra que ja ens dona una idea de com s'ampliarà el patrimoni de la nostra biblioteca provincial, ja que la major part dels llibres tenen més de 100 anys d'antiguitat.

.....

Acabem ja aquesta memòria fent referència, com he dit al començament, al nou arxiu que es traslladarà el 2011 a l'entresòl del número 80 de la Ronda de Sant Pau. En diverses ocasions al llarg de l'any hem estat revisant el projecte, escollint els proveïdors de material, parlant amb els arquitectes, suggerint canvis, preparant el trasllat, etc. Del projecte inicial al final, hi ha força diferència. Se n'han fet modificacions, per exemple hem dotat un espai especial per a la neteja de material acabat d'arribar, es preveu una sala per a material fotogràfic, i la sala dels compactes resta físicament separada de la sala de la biblioteca i hemeroteca. La sala de treball té capacitat per a 4 o 5 treballadors i 6 punts de consulta i té accés directe des de l'escala. El dipòsit és de grans dimensions: més de 1.000 metres lineals de prestatgeria en armaris mòbils dedicada als documents; la sala de llibres antics (anteriors a 1835), disposa també d'armaris mòbils i de més de 350 metres lineals. L'hemeroteca disposa de 230 metres lineals i la biblioteca moderna més de 500, en una gran sala situada cara a la Ronda. Un espai prou gran per encabir la documentació i el patrimoni bibliogràfic que actualment tenim i el que vingui en els propers anys. L'arxiu es dota també de més espai per a la documentació electrònica que esperem poder gestionar de manera eficient també en el futur. Al llarg de tot l'any hi hem estat donant voltes i ha estat un dels temes estrella en les converses dels treballadors del 80; tothom hi passa per davant i el vol veure, tots en tenen la seva opinió. Esperem, doncs, trobar-nos-hi bé i treballar amb eficàcia.

Per desvetllar
la pregària

108

Josep A. Miró

Bernadette Soubirous

Filla gran d'una pobríssima família de Lourdes, no va poder anar a escola perquè havia de cuidar els seus germans més petits i fer lleïny a la llar. Als 14 anys va començar a aprendre de llegir i a estudiar el catecisme perquè volia fer la primera comunió. Va ser llavors quan, de l'11 de febrer al 16 de juliol de 1858, la Mare de Déu se li aparegué en divuit ocasions a la gruta de Massabielle. Poc després declarà que volia ser religiosa, però no fou fins l'any 1866 que entrà al noviciat de la Congregació de les Germanes de la Caritat, a Nevers. Mal alimentada i malaltissa des de nena, fou poc apreciada per algunes de les seves superiors. Morí als 35 anys (1879). S'han publicat els seus apunts espirituals on llegim diverses pregàries a Jesús i a la Creu, i també aquesta adreçada a Maria.

Com n'era de feliç la meva ànima, Mare meva,
quan vaig tenir la joia de contemplar-vos.
Com m'agrada de recordar aquells moments

viscuts sota els vostres ulls
plens de bondat i de misericòrdia per nosaltres.

Dolça Mare, vós us heu abaixat fins al no-res
apareixent-vos a una pobra nena ...
Vós, Reina del cel i de la terra,
us heu volgut servir del que hi havia
de més feble llavors en aquest món.

Oh Maria, concediu a aquella
que gosa dir-se filla vostra
la preciosa virtut de la humilitat.
Feu, dolça Mare, que la vostra filla
us imiti en tot i per tot.
En una paraula: que jo sigui
una filla segons el vostre cor
i el del vostre estimat Fill.

NOTICIES

passat un molt bon Nadal, ple de llum i de pau, i també de les tradicionals celebracions: misses del pollet, del gall o del dia de Nadal, i els dinars comunitaris precedits per la renovació de vots acostumada, així com els dinars de Sant Esteve amb els familiars.

à Dins de les diades nadalenques, el P. Joan Antoni Miró ens va visitar, procedent de Roma i camí de Madrid, on va anar el dia de Cap d'Any. En tornà el dia de Reis i romangué en la Província fins al dia 25 de gener.

à El dia dels Sants Innocents, i sense que això signifiqui res d'especial, va tenir lloc a l'Escola Pia de Sant Antoni, a Barcelona, la Jornada de Nadal, escurçada a un sol dia, amb la presentació i un cert treball sobre els dos documents de cara al proper Capítol Provincial, amb bona participació, tant de religiosos com de laics. La tarda del mateix dia sortien de Barcelona en Yoel, el Claro i en Jordi Vilà, per participar en la trobada de Taizé, que aquest cop era a Rotterdam, des del 28 de desembre fins al dia de Cap d'Any.

à Els dies festius es van aprofitar per posar en marxa les dues sucursals de què es va informar en el darrer Consell de la Província, és a dir, una a Torre Baró i Vallbona per atendre les necessitats de les parròquies de sant Marc i santa Bernardeta, de les quals han estat encarregats els PP. Joaquim Querol, nomenat rector de les dues parròquies, i en Jesús Ferràndez. Sembla que encara hi pot haver la incorporació d'un altre escolapi, però de moment encara no és notícia confirmada. L'adreça és Sant Quirze de Safaja, 3, i són sucursal de la comunitat de Sant Calassanç. L'altra amb l'objectiu de formar una comunitat per acollir grups de joves, compta amb els religiosos següents: Víctor Filella, Carles Gil,

à El P. General tenia anunciada la seva visita a la Viceprovíncia del Senegal per als dies 19 a 27 de desembre passats, però de fet es va avançar una mica per poder assistir a la professió solemne dels tres escolapis senegalesos, el dia 18 de desembre, com ja vam comentar en la darrera edició.

à Amb data de 21 de desembre va arribar a les comunitats la notícia que el dissabte dia 18 havia mort a Cuba el Sr. Ramon Vizcaino, germà del nostre José Antonio, de la comunitat de Sant Antoni, a qui acompanyem en el sentiment. El mateix dia 21 tornava també a la seva comunitat de Sant Antoni el P. Lluís Monté, després d'una altra sessió de ràdio i químio. Li desitgem bon ànim.

à Des del Senegal va arribar també la comunicació, el 22 de desembre, que havia mort la senyora Seny Bassène, mare d'en

Jean de Dieu Ehemba de la comunitat de Pikine (Sénégal), a qui també donem el condol amb afecte fratern.

à A l'Escola Pia Balmes, de Barcelona, el matí del 23 de desembre hi hagué el tradicional Recés de Nadal. El ben conegut Mn. Gaspar Mora va parlar sobre el tema «Una visió sobre l'Església i la vida religiosa i laïcal». En l'eucaristia que hi hagué a continuació en la capella de l'escola, el P. Agustí Herrero va celebrar els 50 anys d'ordenació. Seguidament, al menjador de l'escola, hi hagué l'habitual dinar de germanor per desitjar-nos anticipadament molt bon Nadal. S'ha de fer constar que hi va haver un bon nombre dels assistents que van pujar a peu tots els pisos fins al menjador; potser per això la gana era notable. (Foto 1)

à No cal dir que catalaunia desitja que els seus lectors hagin

Aniol Noguera i Jordi Vilà, que van aprofitar les vacances de Nadal per anar-se instal·lant al carrer Enamorats 89, àtic primera, i són sucursal de la comunitat de Sabadell. Els desitgem un molt bon camí que tot just inicien.

à Poques notícies corresponents als primers dies de l'any. No sabem de cap escolapi concret que veiés el conegut Home dels Nassos. En canvi, les vigílies de Reis van dur algunes novetats. L'Eduard Pini arribava de Cuba el dia 5, per estar-se aquí fins al dia 16, en visites de metges. El P. Lluís Ferrer es va avançar encara més i, el dia 4, va anar a la clínica Sagrada Família per culpa d'una inflamació dels budells que l'hi va retenir uns pocs dies. També el P. Lluís Monté va fer una nova estada d'una setmana a la Delfos, per continuar el seu tractament.

à La Viceprovíncia del Senegal va celebrar el seu Capítol del 10 al 15 de gener, a Cap des Biches. Els de la comunitat de Pantin hi van viatjar, ja que en formen part. També el Théodore Lambal, que passava uns dies al seu país natal, hi va treure el cap, tot i que ell participarà en els capítols a Catalunya. Tothom coneix ja els resultats de les votacions, però en deixem constància per a la història. La nova congregació està formada per: Josep Artigas, Viceprovíncia; Christian Thierry Djnamoto Ehemba i Samson Djitaba Ehemba, Assistents. Els desitgem bon ànim per servir els germans que els han confiat aquesta feina. (Foto 2)

à El dia 11 corria una notícia de bona tinta, encara que amb petició d'una certa discreció ja que no resultaria oficial fins unes ho-

res després: en Miquel Garcia, director de l'Escola Pia de Vilanova, anterior director de Sarrià i Sant Antoni i Calassanci, seria nomenat Director General de centres concertats i privats. Aquest nomenament l'obligaria a deixar la seva tasca dins l'Escola Pia, aquest era l'aspecte negatiu de la notícia. Evidentment, però, era un fet positiu pel que significava de reconeixement de la vàlua d'una persona tan de casa. No cal dir que el felicitem sincerament i li agraïm el compromís fins ara amb l'Escola Pia i, a partir d'ara, en la seva nova responsabilitat.

à El mateix dia 11, el nostre P. Provincial fou elegit, en l'Assemblea de l'Associació Cintra, com a Vocal de la Junta directiva de l'entitat. Seguidament va viatjar a Bilbao, on l'endemà, dia 12, tenia reunió dels Provincials escolapis d'Espanya. L'endemà hi viatjaren també altres membres de la nostra Congregació Provincial i altres persones que treballen en la Cúria, per tenir un intercanvi amb la Congregació Provincial d'Emaús, seguint el bon costum d'intercanvis entre les diverses Províncies escolàpies.

à El dia 12, el P. Lluís Ferrer, ja ben refet de l'entrebanc, tornava a la seva comunitat de Sant Antoni. També hi va tornar el P. Lluís Monté, després d'acabar una nova sessió de tractament.

à El dia 12 arribava la notícia que el junior senegalès Sylvain Senghor havia demanat la dispensa dels seus vots temporals.

à Tal com era previst, el dia 14 tocava sessió del Consell de la Província. S'hi van aprovar els comptes de resultats de l'exercici econòmic del 2009-2010. També es va decidir de canviar la data de la jornada precapitular que havia

de realitzar-se el dia 12 de febrer, per deixar més temps als qui la preparen. Es va canviar al dia 26 de febrer.

à El dia 16 arribava del Senegal el P. Marius Coly, per als controls periòdics de la seva salut, fent estada a la comunitat de Sant Antoni. Ha estat en la Província un període d'una mica més d'un mes, que ha aprofitat per estudiar català. Aviat en serà un gran expert.

à El mateix dia de Sant Antoni Abat, o sigui el 17 de gener, a l'Escola Pia de Sant Antoni se seguí el costum de celebrar l'eucaristia i, després, de beneir tota mena d'animals. El P. José Antonio Vizcaíno en fou l'encarregat, i sembla que no se'n va deixar cap per beneir. El dia 22 hi hagué la desfilada oficial dels Tres Tombs que organitza l'Ajuntament, i el mateix P. Vizcaíno tornà a beneir la rua. Per benediccions que no quedi. (Foto 3)

à Del 17 al 22 de gener es va reunir el *Secretariado General de Vida Comunitaria y Formación Permanente* de l'Orde en la casa Notre Dame d'Afrique, a Dakar, per treballar els temes que la Congregació General els havia encomanat en relació amb les

propostes aprovades en la darre-ra trobada de SS.MM. a Roma.

à En Jaume Pascual va ingressar en la clínica Sagrada Família de Barcelona, el dia 18 de gener, per fer els preparatius per ser-hi operat dels budells, el dia 21. En va sortir el dia 5 de febrer per anar a la comunitat de Santa Eulàlia. Les darreres notícies diuen que haurà de tornar a passar pel quiròfan quan estigui una mica més refet. Sembla que no cal desitjar-li ànims, perquè se'l veu molt animat, cosa que ens alegra moltíssim.

à El dia 18 hi hagué també l'acte de presentació oficial, per part del P. Provincial i el Secretari General, de la nova directora de l'Escola Pia de Vilanova, Pilar Contreras, que havia de suplir el senyor Miquel Garcia, nomenat Director General del govern de la Generalitat, com ja hem dit. El mateix dia la Pilar assumí la responsabilitat de directora gerent.

à El Germà Àngel Escobar havia estat operat del canal carpià, però sembla que la cosa no havia anat tan bé com calia. Per això, el dia 20 de gener, va ser operat en la clínica Delfos novament del canell dret, per rectificar l'operació anterior. Tot va anar molt bé i,

després d'una convalescència en la comunitat de Santa Eulàlia, va poder tornar a la seva comunitat de Sant Antoni.

à El dia 21 de gener, l'ESCAC estrenava el film «Blog», dins la seva línia que està acumulant molts èxits, per la qual ens felicitem. I, el mateix dia, hi hagué una trobada de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya amb la nova Consellera d'Ensenyament, que anava acompanyada, en el seu primer acte públic, pel nou Director General de Centres Concertats i Privats, Miquel Garcia.

à El dia 22 de gener, Sandy Ross, el jove cubà que desitja ser escolapi, viatjava cap a Bogotà per fer-hi el noviciat. Li desitgem perseverança en el camí emprès.

à Des del dia 22 i fins al 31, era la Viceprovíncia de les Califòrnies qui celebrava el seu Capítol Viceprovincial. Saludem des d'aquí la nova Congregació que va ser elegida, formada pels PP. Miguel Mascorro, que repeteix com a Viceprovincial, Antoni Pinya i Antoni Tort, com a Assistents, i els desitgem molt bon servei fratern. (Foto 4)

à Del 24 al 28 de gener, nova estada del P. Lluís Monté, a la clínica Delfos, per algunes complicacions en la sang, deguda segurament al tractament que està seguint. El dia 24 hi hagué també la reunió periòdica del patronat de la Fundació Joan Profitós i de la Fundació Educació Solidària. Encara, el mateix dia, la comunitat de Mataró celebrava els 89 anys del Germà Manuel Toledo, a qui felicitem de tot cor. (Foto 5)

à La senyora Ramona Prats, mare del P. Sadurní Tudela, va morir la matinada del dia 27 de gener, als 96 anys d'edat, després

d'un progressiu debilitament. Persona molt estimada per la seva dolcesa, va ser acompanyada pels seus fills i familiars i un bon nombre d'escolapis que es van reunir al tanatori d'Igualada, la tarda del 28, per celebrar l'eucaristia. Donem el nostre condol als fills, especialment al P. Sadurní.

à El dia 29 ens arribava també una nota necrològica. Al Senegal havia mort el senyor Édouard Ehemba, pare del junior escolapi senegalès, Lionel Ehemba, de la comunitat de Notre Dame d'Afri-

que, a Dakar. Li donem el nostre condol.

à Durant la darrera setmana de gener es va treballar fort als nous locals de l'Arxiu Provincial, a l'entresol de la Ronda de Sant Pau 80. S'hi ha instal·lat els llibres de l'antiga Biblioteca d'Alella, que han estat dormint a l'Escola Pia de Sarrià en espera de tenir un lloc adequat, que per fi ha pogut ser adequat com calia. Tot seguit es va començar el trasllat del material dels antics locals, al primer pis, i a hores d'ara, ja són oberts

al públic i s'hi treballa de valent com de costum. La nostra felicitació per a tot el personal de l'Arxiu, especialment al seu cap, el P. Joan Florensa.

à El dia 30 de gener, diumenge, a l'Escola Pia d'Igualada, hi va haver molta festa, després d'una setmana seguida d'actes amb els alumnes i les famílies. Aprofitant la Jornada de portes obertes que s'hi feia, com en totes les escoles, es donaven per oficialment acabades les obres que durant uns quants anys s'hi ha fet, i que han donat com a resultat un edifici totalment renovat, on dona bo de treballar. En la foto es veu el P. Provincial tallant la cinta simbòlica. A la seva esquerra, el flamant Director General, Miquel Garcia. A la seva dreta, el senyor Alcalde d'Igualada i el Director, Jaume Ars. (Foto 6)

à Els darrers dies del mes de gener va començar a ser distribuït el llibre *Educació i fe cristiana*. Es tracta d'una edició escurçada de la tesi doctoral del Carles Mascarró, a cura d'Andreu Trilla, que la brindava al seu amic just quan érem a punt de recordar el segon aniversari de la seva mort, el 16 de febrer. (Foto 7)

à El Germà Eutiquiano Carro, de la comunitat de Santa Eulàlia, arribava feliçment als 94 anys d'edat. Li desitgem moltes benediccions del cel. (Foto 8)

à Hem sabut que el dia de la Candelera, 2 de febrer, morí el P. Josep Tort, jesuïta, germà del nostre P. Lluís Tort, a qui manifestem el nostre condol.

à Els dies 3 al 13 de febrer, el P. Provincial viatjà novament al Senegal, on van viatjar també altres persones per participar en els esdeveniments dels dos Fòrums Mundials. Per cert que el de Teologia i Alliberament tingué lloc en la nostra parròquia dels Mar-

tyrs, a Dakar. El Cardenal de Dakar presidí la celebració de l'eucaristia i pronuncià una homilia que confiem poder publicar en el proper número de catalaunia.

à El dia 5 de febrer, el P. Lluís Tort anava amb tanta pressa per recollir en Jaume Pascual que sortia de la clínica Sagrada Família per anar a Santa Eulàlia, que no es va adonar d'un graó que hi havia a la vorera al Passeig de la Bonanova. Amb l'impuls que portava, va sortir projectat i va caure de cara a terra, fent-s'hi un bon trauc. En comptes de recollir ningú, va haver de ser recollit ell mateix. Per sort, però, la cosa no va passar d'un ensurt i confiem que serveixi per confirmar la dita que la pressa és molt mala consellera.

à El P. Jaume Riera viatjà des del Senegal a Barcelona amb motiu de la mort del seu germà Joan. L'eucaristia de funeral tingué lloc a la capella de l'Escola Pia Sant Antoni, el dijous dia 10 al vespre.

à El dia 12 de febrer és santa Eulàlia. La comunitat que porta el seu nom ho va celebrar com cal, i el poeta oficial de la casa, P. Josep Liñan, va inspirar-se i va oferir aquesta lírica mostra d'afecte a la patrona: *Petita Eulàlia, / rosa d'un dia, / la perla fina / del seu jardí, / enamorada / tota la vida / de Jesús noble / fins a morir. / Al jardí esplèndid / de casa seva, / una roseta / hi va florir. / La nena Eulàlia / la colliria / per obsequiar-la / al seu botxí. / Quan als seus braços / la nena Eulàlia / amb la ferida / d'espasa innoble / agonitzava / per a morir, / caigué la rosa / que ella guardava / per regalar-la / al seu botxí. / Aquella rosa / de sang vermella / sobre el sepulcre / tornà a florir.*

à Per participar en els treballs de la Comissió econòmica general, el senyor Pedro Alonso va viatjar a Dakar els dies 14 a 20 de febrer.

à El mateix dia 14, a Celaya, el P. Salvador Vallès Huerva, escolapi de la Província mexicana, que havia estat abans de la nostra, patí un lamentable accident en ser atropellat per un vehicle que

Emília Castelló

escolàpia

Dies, mesos, anys... És així com la vida passa, però tu continues present, aquí i ara.

Els qui t'estimem i et seguim tenint al costat (misteri de mort i vida), els qui et volem et veiem en cada mirada, gest o paraula d'aquell que passa al nostre costat. Tot continua parlant-nos de tu.

La mort, amb tu, mai no ha tingut sentit de destrucció, el seu autèntic sentit el descobrim quan, havent passat anys, encara ets viu perquè només moren les persones que ja mai més no es recorden, que deixen de tenir sentit en el nostre fer i obrar, en la nostra búsqueda inquieta i amorosa vers el mateix Jesús que tu, Jordi, vas seguir i en qui ara vius, et mous i ets.

Gràcies perquè la nostra mirada atenta a la teva ens recorda i ens mou a descobrir en la fe que qui deixa la vida viu per sempre.

Febrer 2011

feia marxa enrere. Unes hores més tard, moria a l'hospital de Celaya als 78 anys i 57 de vida religiosa escolàpia. L'encomanem en mans de Déu.

à Amb data 16 de febrer, arribaven diversos comunicats, fent saber la llista de capitulars del nostre Capítol Provincial, la llista de candidats al Provincialat, a la vegada que la renúncia del P. Josep M. Canet, que amb la mateixa data feia arribar també una carta a les comunitats.

à Un altre comunicat de la mateixa data deia així: *Estimado Manuel Sales, Secretari Provincial: Agradezco profundamente sus renglones portadores de buenas noticias y gratos recuerdos. Estoy bien de salud, a Dios gracias, dentro de las obvias limitaciones de mi avanzada edad. Mi vida académica y profesional ha girado siempre gracias a la formación y directrices de l'Escola Pia que blindaron mis actividades de educador y profesor durante toda mi larga vida. Les agradezco profundamente a Dios, en primer término, a mis formadores escolapios y a la generosidad de México haber hecho posible llegar a esta etapa de mi carrera profesional. Le transmito a Ud. y a los escolapios de Catalunya mis saludos con la misma gentileza y bonhomía con las que los he recibido de ustedes. Un fraternal abrazo.* I signava Miquel Ferrer Camps, antic escolapi, que alguns recordaran. El saludem amb afecte fraterno i agraïm la seva gentilesa.

à La tarda del 17 de gener tingué lloc, a la sala Pere Casaldàliga de la Llibreria Claret, de Barcelona, la presentació del llibre *Pensaments d'un educador*, d'Esteve Pujol i Pons, antic i benvolgut company nostre. El text del llibre rebé el premi d'assaig pedagògic de la Fundació Joan Profitós, l'any 2009. Moltes felicitats a l'autor.

Hem vist, hem sentit, hem llegit...

à Amb un cert retard hem sabut que el dia 2 de desembre passat es van graduar els 75 alumnes de la tretzena promoció de l'ESCAC. L'acte tingué lloc al paranímf de la Universitat de Barcelona. A més de les autoritats acadèmiques de la UB i de la pròpia escola ESCAC, hi féu de padrina l'actriu Rosa Maria Sardà.

à Un treball de plàstica amb materials reciclats, anomenat *Bosc de caixes*, realitzat per alumnes de 4t d'ESO de l'Escola Pia de Sant Antoni, simulant un conjunt de 62 arbres, va ser elegit entre 150 participants per formar part d'una exposició en el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, del 17 de desembre fins al 9 de gener. Els alumnes hi havien treballat des del mes de setembre. La iniciativa partia de l'associació Drap-Art, que promou el reciclatge creatiu de materials de rebuig. La col·laboració entre Drap-Art i el programa Agenda 21 Escolar, del qual forma part l'Escola Pia, ho va propiciar.

à Encara que no porti cap data, hem pogut veure una propaganda del Museu Geològic del Semi-

nari de Barcelona, adreçat a escoles que el vulguin visitar. Encara que no hi surt per enlloc, hi endevinem al darrere la mà del nostre P. Sebastià Calzada, a qui felicitem pel seu gran treball en aquella institució. Per cert, ¿quan li dedicaran una de les sales?

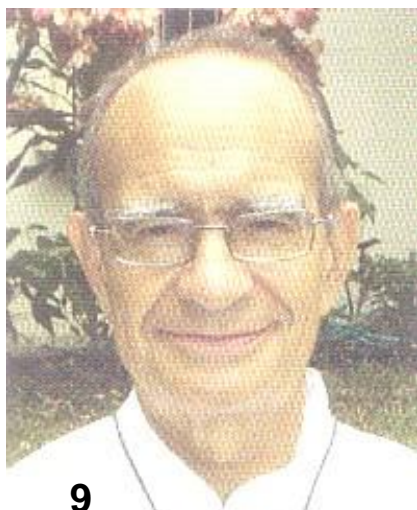
à Hem rebut fotocòpia de l'escrit de Mn. Ballarín en el diari *Avui* (no hi consta la data), que porta per títol «1930». De manera una mica repetitiva, es refereix a les seves memòries de Can Colapi, quan era alumne a Balmes.

à *El Periódico* de 19 de desembre es feia ressò del cas de l'alumna de l'Escola Pia de Granollers, Eva Bermúdez. Gràcies al seu treball de recerca, ella va guanyar el premi CIRIT (com ja ho vam informar en la darrera edició), però un veí seu, de 85 anys, va descobrir els seus orígens familiars. La notícia va aparèixer en altres mitjans, com la televisió del Vallès Oriental. També vam trobar notícies sobre altres guardonats, com ara Sergi Pujol, alumne de l'Escola Pia de Vilanova, en l'edició de *Vilanova Digital* del dia 16 de desembre.

à *Catalunya Cristiana* de 19 de desembre passat dedicava una pàgina sencera, amb una crònica detallada, a l'acte de presentació de la tesi doctoral de Carles Mascaró, que va tenir lloc el 24 de novembre.

à En la revista *El Ciervo*, n.717, que correspon al desembre de 2010, hi hem descobert dos escrits que ens concerneixen. Sota el títol «Sacerdotes, la más alta aventura», Josep Mª Margenat recorda una sèrie de persones que ha pogut conèixer personalment. El primer que cita és Carles Mascaró, de qui diu que acaba d'adquirir el volum de la tesi doctoral coeditada per la Facultat de Teologia i l'Escola Pia de Catalunya. Altres noms citats, que ens resulten propers, són els escolapis Enrique Iniesta i Antonio Aparisi. El segon escrit és del nostre Ramon Mª Nogués, amb un breu però substanciós escrit que porta el títol de «Una Navidad de contrabando».

à Sabem que el P. Ferran Guillén ha editat un llibre: *El arte espiritual. La belleza de la vida interior* (Ciudad Nueva, Madrid, 2010). El passat dia 13 de gener, el P. Guillén va donar una conferència sobre «L'Evangelització en els sínodes i concilis de Filipines», parlant entre altres del bisbe escolapi Basilio Sancho. Es

9

tractava d'un congrés sobre els 20 anys del II Concili Plenari de Filipines organitzat pels Paüls. (Foto 9)

à La revista de l'Associació de Comerciants i Professionals de la Dreta de l'Eixample, de Barcelona (n. 33, desembre 2010, p. 20 i 21) presenta dues activitats de l'Escola Pia Nostra Senyora: els vespres científics i els intercanvis internacionals o projecte Munog, sigles de *Model United Nations of Goldberg*. La primera ja fa 13 anys que funciona, en bona part degut a la creativitat i constància del P. Josep M. Valls, i catalaunia se n'ha fet ressò diverses vegades. La segona es troba tan sols

en la seva segona edició però sembla que té bones perspectives. Moltes felicitats!

à Hem rebut la memòria de l'any 2009 de la Fundació Èxit. L'Escola Pia és membre fundador i té un vocal a la junta del patronat. En diverses pàgines hi apareix l'Escola Pia Calassanci.

à Al diari *Ara* de 7 de gener s'hi podia llegir un article sobre la igualtat d'oportunitats, que explicava els casos de fills d'immigrants que han pogut fer estudis universitaris a casa nostra, concretament el cas de Glenn Kaliba, fill de filipins que, als seus 23 anys serà el primer universitari titulat

UNA FESTA

J. Liñan

QUE OMPLE EL COR D'ESPERANÇA

El dia 15 de desembre proppassat, al capvespre, amablement invitat pel P. Rector de l'Escola Pia de Santa Anna, a Mataró, vaig poder assistir al 50è aniversari de la inauguració de les pintures de Jordi Arenas, a l'altar del Santíssim de l'església escolàpia de Mataró.

Tota aquella església és una meravella, començant per la Mare de Déu, seguint pel retaule d'en Cusachs i continuant per les magnífiques pintures al fresc, obra mestra de l'enyorat Jordi Arenas.

Ara ha fet 50 anys que es van inaugurar, i amb molt d'encert, en aquesta data. Valia la pena recordar-ho, un cop retornades a l'esplendor primitiu, i fer-ne esment.

S'ha editat un quadernet molt interessant que fa un resum de les pintures i en dóna unes fotos molt ben aconseguides. Tot invita a la meditació i al recolliment, a la pau i a la serenitat.

S'han fet diversos actes, ben interessants, per donar a conèixer un dels aspectes més importants de la capella del Santíssim. Un recordatori ben merescut i entranyable fou la festa del passat dia 15.

L'art i la pietat estan tan ben agermanades en les distintes obres de mèrit de l'església de Santa Anna, que dóna bo passar-hi alguns moments de calma. No ens ho perdem! Si ho feu, sentireu un goig interior i la besada maternal al front de la Nostra Mare.

format a Braval, una entitat del Raval. L'article contenia unes declaracions d'Enric Canet, com a director de relacions ciutadanes del Casal dels Infants del Raval.

à L'extra dominical de l'*Avui*, *Presència*, de la setmana del 14 al 20 de gener publicava una entrevista a Elena Barraquer, oftalmòloga, amb el títol "Mira'm als ulls". En ella narra com el seu treball solidari en països africans va començar gràcies a una petició de visitar els alumnes i professors de les escoles que els escolapis tenen allí. Ens alegra molt saber-ho.

à En *El Punt* de 16 de gener, Manuel Cuyàs feia un gran elogi de la tasca de l'ESCAC, que comença a oferir al cinema català gent molt ben preparada, sobretot en l'aspecte tècnic. Per cert que també hem trobat, a *La Vanguardia*, de la vigília de Nadal passat, un anunci a mitja pàgina

del nou llargmetratge de l'ESCAC, a través de la productora Escándalo Films. La seva projecció era anunciada per al 21 de gener de 2011. El títol, «Blog».

à La *Regió 7* de 30 de gener oferia un reportatge molt bonic sobre la jornada de portes obertes que, com la resta d'escoles, celebrava l'Escola Pia d'Igualada, amb la particularitat que serví també per celebrar la fi de les diverses fases d'un obra que ha fet del tot nova una escola que té arrels a la capital de l'Anoia des de fa 279 anys, 153 dels quals en l'emplaçament actual, antic convent dels Agustins.

à Hem rebut, des de l'Arxiu Provincial, una bonica foto de la imatge de la Mare de Déu de Sarrià, atribuïda a l'escultor Salvador Aulèstia que va ser col·locada el juny de 1969 en l'església del col·legi de Sarrià. (Foto 10)

à *Regió 7* de 8 de febrer, en el suplement d'educació «L'Aula», dedica tres pàgines a l'Escola Pia de Moià i remarca que fa 327 anys que ofereix el seu servei a la vila, en la qual està perfectament integrada.

à Altres cop hem rebut del P. Octavi Fullat alguns materials, que agraïm, on podem seguir les seves activitats durant el curs 2009-10. Així hem sabut que va pronunciar una sèrie de conferències en l'Aula d'extensió universitària dels Enginyers Indus-

trials de Catalunya, els dies 3, 10 i 17 de febrer de 2010, sobre «El dilema religiós». El 16 de juliol passat va intervenir en un acte en commemoració dels 50 anys de la mort d'Albert Camus, a l'Ateneu Cultural Josep Taverna, d'Alforja. Per cert que la revista *Informatiu d'Alforja* (octubre-desembre 2010) li dedica dos escrits, un sobre el nomenament de Doctor *honoris causa* de la URL, i l'altre sobre el tercer (*last, but not least?*) volum de les seves memòries, o sigui *La meva bellesa*. Finalment, recollim de *La Vanguardia* de 9 de maig passat un escrit d'Eugenio Bregolat que ens obsequia amb un bon seguit de records passats, entre els quals la seva assistència a un seminari sobre Camus que impartia Octavi Fullat, a qui titula de «gran expert» en aquell autor.

